

Zlata skrinja priznanje Brestu

Spet eno priznanje več za vlo-
ženi trud in nenehno snovanje no-
vih in novih modelov pohištva za
tržišče. Znano je sicer, da Brest
posveča mnogo pozornosti in na-
porov za raziskavo tržišča in oku-
sa potrošnikov tudi z redno ude-
ležbo na sejmi in saloni pohi-
štva doma in v tujini. Bralci Ob-
zornika so seznanjeni z uspehi
naših novih modelov. Garnitura
PATRICIA, to je moderna dnev-
na soba po potrebi tudi z jedilni-
co, je marsikaterega mladega člo-
veka pritegnila s svojimi moder-
nimi linijami in smelimi barvami.
Tudi dnevna soba ALEKSAN-
DRA-STEREO je poleg priznanj
uradne žirije požela mnogo pri-
znanj obiskovalcev letošnjega sej-
ma pohištva v Beogradu.

In ZLATA SKRINJA! Da, to
priznanje podeljuje strokovna re-
vija NAŠ DOM kot prvo nagrado
za najboljši, najfunkcionalnejši
stanovanjski ambient na sejmu.
Ni slučajno, da je bil ravno Brest
tisti, ki je za tak ambient prejel
to visoko priznanje. Zakaj? Zato,
ker je bila v tem ambientu sku-
paj s PATRICIO in ALEKSAN-
DRO odlično postavljena ena naj-
boljših dnevnih sob novega Bre-
stovega programa — CLAUDIA.

Dnevna soba CLAUDIA je
pravzaprav del programa ABCD,
ki je že v Ljubljani na salonu
pohištva prejel ZLATI SPOJ, ta-
ko da lahko z veseljem in pono-
som ugotovimo pravilnost izbire
modelov novega pohištva za trži-
šče.

Prav gotovo se bo marsikdo
vprašal: Kaj pa sedaj, ali bodo
na Brestu ostali samo pri poudar-
janju svojih zaslug ali bo tudi
potrošnik imel kaj od tega, torej

ali bo možen dostop do tega in
takega pohištva?

Na Brestu se zavedamo, da so
vsi uspehi na področju kreacije
novih modelov sad dolgotrajnih
naporov posameznikov in skupin
strokovnjakov, zato naj bi vsak
uspešen model postal tudi del šir-
šega dolgoročnega programa. Sa-
mo takšna poslovna orientacija
nam bo še nadalje utrjevala že
pridobljeni sloves, ki ga Brest
uživa tako na mednarodnem ka-
kor tudi na domačem tržišču.
Brest je postal pojem kvalitete,
vendar vsako leto osvežuje svoj
program, kar daje zagotovilo za
nadaljnje uspehe na tem področ-
ju.

Ko smo vse to že ugotovili, po-
tem lahko obvestimo tudi širšo
javnost, da bodo vsi modeli, ki
so jih potrošniki kakorkoli zahte-
vali, v letu 1970 tudi na razpolo-
go.

Že v januarju bo na razpolago
dnevna soba ALEKSANDRA-
STEREO z vgrajenimi gramofoni,
lahko pa se bo potrošnik odločil
za izvedbo brez gramofona. V me-
secu februarju bo tudi dnevna
soba CLAUDIA v prodaji in mo-
goče že konec istega meseca tudi
PATRICIA.

Tako bo poleg že obstoječih in
popularnih sob FLORIDA in DA-
NIELA tržišče bogatejše za na-
daljnje tri komplete, ki bodo brez
dvoma zadovoljili še tako zahtev-
nega potrošnika. Mislim, da je za-
dovoljitev potrošnika osnovni na-
men vseh naših prizadevanj, zato
so nam priznanja, kot je ZLATA
SKRINJA, spodbuda in napotilo
za nadaljnje napore v tej smeri.

F. Turk

Jedilnica PATRICIA na VII. mednarodnem sejmu pohištva v Beogradu

Organizacija in vsebina dela strokovnih služb na raznih ravneh

V poslovni politiki za leto 1969
smo si med drugim jasno začr-
tali, da je treba težiti k sodobni,
celoviti in funkcionalni organiza-
ciji strokovne dejavnosti. Moder-
nizacija proizvodnje zahteva si-
stematično dopolnjevanje sedanje
organizacije.

Organizacija je sredstvo za do-
sego nekega cilja. Organizacija in

vsebina dela strokovnih služb in
medsebojna organizacijska pove-
zava morajo biti takšne, da bodo
največ pripomogle k uspešnemu
reševanju nalog strokovnih služb,
to je, k izpolnjevanju nalog, ki so
z delitvijo dela določene posa-
meznim delom, se pravi, enotam,
sektorjem, oddelkom, delovnim
skupinam ali delovnim mestom.
Imeti moramo tako poslovno or-
ganizacijo, ki nam bo omogočala,
da bomo z razpoložljivimi sred-
stvi in znanjem ljudi dosegli naj-
boljše rezultate. Gospodarski re-
zultati podjetja in enote so v in-
teresu skupnosti, podjetja, enote,
pa tudi vsakega delavca.

Da bomo dosegli najboljše go-
spodarske rezultate, moramo upo-
rabljati najsodobnejša spoznanja
na vseh področjih poslovnega
procesa. Poslovni proces bomo
vodili s sodobnimi metodami in
sodobnimi sistemi informacij. Si-
stem elektronske obdelave podat-
kov nam bo dal vrsto novih in-
formacij, ki jih bomo uporabljali
pri naših poslovnih odločitvah.

Osnovna delitev nalog in funk-
cij se bo v prihodnje bistveno
spremenila. Potrebno je okrepiti
strokovne službe in skupine, ki
bodo lahko obvladovale povečani

obseg poslovanja in ki bodo s svo-
jo ustvarjalnostjo vplivale na to,
da bo naše podjetje nenehno med
prvimi v pohištveni industriji ne
samo doma, temveč tudi v svetu.

Z integracijo strokovnosti bo-
mo dosegli tudi večjo specializa-
cijo. Načelo specializacije je v
tem, da vse enakovrstne in po-
dobne posle, ki jih opravljajo na
različnih delovnih mestih, združi-
mo na enem mestu z enim ali več
strokovnimi delavci, ki so sposob-
ni, da to delo hitro in kvalitetno
opravijo.

Združitev posameznih služb po-
meni zagotoviti enotno voljo in
enotni postopek, boljše izkorišča-
nje razpoložljive opreme in ljudi
ter močnejšo disciplino.

Vse funkcije, ki jih opravljajo
strokovne službe v podjetju, so
med seboj povezane, sestavljajo
celoto in so namenjene temu, da
podjetje dosegla svoje poslovne in
gospodarske cilje. Zato morajo
biti strokovne službe podrejene
tistemu organu, ki vodi poslova-
nje podjetja, v našem primeru
glavnemu direktorju. Posamezno
strokovno službo naj bi vodil naj-
sposobnejši strokovnjak v skupi-
ni sodelavcev, ki sestavljajo stro-
kovno službo.

Konec na 2. strani

Sedežna garnitura, del dnevnice DANIELA

OB VESTI O KATASTROFALNEM POTRESU V BA-
NJALUKI, KI JE GLOBOKO PRETRESLA TUDI NA-
ŠE LJUDI, JE INDUSTRIJA POHIŠTVA BREST CERK-
NICA NAKAZALA KOT POMOČ 30.000 N DIN
PORUŠENEMU MESTU.

Osnovne značilnosti novih samoupravnih razmerij

Do nedavno so podjetja oblikovala organe upravljanja po enotnem modelu, ki ga je serviral TZP (temeljni zakon o podjetjih). Vsi poznamo dosedanje organe: delavski svet, upravni odbor in direktor. Tudi njihove pristojnosti so bile dokaj jasno začitane z besedo zakona. Če dodamo k temu še predpise, ki so natančno velevali, kako morajo potekati volitve in kolikšna je mandatna doba za člane vseh organov upravljanja, vidimo, da so bila podjetja še vedno precej utesnjena pri oblikovanju teh organov in pri razdeljevanju pristojnosti med njimi.

V našem listu smo že pisali o 15. ustavnem amandmaju, ki naj omogoči odpravo teh, za našo družbo razmeroma togih pravil. Po tej spremembi ustave ostane predpisan le delavski svet. Ustava še določa, da delavski svet lahko izvoli izvršilne organe, katerim poveri del. funkcij pri upravljanju podjetja. Izvršilni organi so seveda odgovorni delavskemu svetu. Razen organov upravljanja delovne organizacije in organizacij združenega dela v njenem sestavu določajo delovne skupnosti tudi delovno področje teh organov, čas za katerega se volijo ter pogoje in način za njihovo izvolitev oziroma razrešitev.

Ostala je torej vrsta zadev, ki jih mora urediti podjetje samo. Možnih oblik je veliko, treba je poiskati tako, ki bo omogočala nemoteno izvajanje nalog, ki si jih postavljamo. Po prvih razpravah, v katerih smo upoštevali posebnosti organizacijske sestave našega podjetja, dosedanje izkušnje na področju kolektivnega odločanja, specifične zahteve posameznih strok in, ne nazadnje, miselnost naše delovne skupnosti, smo tudi v našem podjetju pripravili osnutek rešitev nekaterih temeljnih vprašanj novih samoupravnih razmerij. Osnutek bo seveda dan v najširšo javno razpravo v kolektivu. Uspeh bo v tem, če bo osnutek sprožil vrsto pomislekov, nasprotnih stališč in dopolnitev, ker le tako ga bomo oblikovali v predlog za novo ureditev, ki nam bo pomenila del naše vsakdanjosti, določeno potrebo, ne pa tujek, na katerega bomo gledali z nejevoljo ali pa ga skušali obiti na tisoč načinov.

Tudi v bodoče bo delavski svet podjetja najvišji organ upravljanja, ki ga bodo po posebnem ključu volile vse poslovne enote. Mandatna doba za člane bo trajala štiri leta, tako da se vsaki dve leti izvoli (zamenja) polovica članov. Delavski svet podjetja bo odločal generalno o najpomembnejših zadevah. Najprej bo začrtal smer, s programi in plani podjetja precizneje določil naloge, s sprejemanjem periodičnih obračunov oziroma z zaključnim računom pa opravil končni nadzor, kako so bile naloge poslovne politike opravljene. Oglejmo si nekatere najvažnejše pristojnosti delavskega sveta podjetja:

- sprejema akte interne zakonodaje podjetja,
- sprejema poslovno politiko,
- sprejema programe in plane podjetja,

- sprejema periodične obračune in zaključni račun podjetja,
- odloča o ključnih organizacijskih problemih,
- postavlja načela o delitvi osebnih dohodkov in akumulacije,

- postavlja načela kadrovske politike podjetja,
- ocenjuje poslovanje poslovnih enot in ustrezno ukrepa,
- voli, odpoklicuje in odloča o zaupnicah članov izvršilnih organov podjetja,
- odloča o večjih spremembah imovinskega stanja podjetja in o kreditnih nastopih večjega pomena,
- dokončno odloča o sporih med poslovnimi enotami.

Potrebno je opozoriti, da ima delavski svet podjetja pravico (in dolžnost), nadzirati poslovanje poslovnih enot in da v primerih slabega gospodarjenja le-teh lahko razreši njihove samoupravne organe in razpiše nove volitve. Za dobo enega leta pa lahko uvede tudi »interno prisilno upravo«. Na sploh pa velja načelo, da poslovne enote samostojno urejajo vrsto pomembnih zadev.

Delavski svet podjetja voli izmed članov kolektiva, ne glede na njihova članstva v delavskem svetu podjetja ali v DS poslovnih enot, ne glede na njihovo formalno izobrazbo, položaj in podobno, člane izvršilnih organov podjetja za dobo dveh let. Zaradi potrebne prožnosti v delovanju naj bi imeli sveti manjše število članov; ne več kot sedem. Posameznik bo lahko izvoljen največ v dva izvršilna organa istočasno in največ dve mandatni dobi zaporedoma. Težiti pa bomo morali k temu, da bodo v svete voljeni delavci, ki dobro poznajo področje dela, ki je v pristojnosti posameznega organa.

Sveti bodo specializirani organi, ki bodo v smeri poslovne politike, programov in planov odločali o pomembnejših zadevah s področja, za katerega bodo ustanovljeni. Iz dokončnih formulacij o pristojnosti svetov bo moralo biti razvidno, da so to organi, ki se načeloma ne vlikajo v vsakodnevne drobne probleme. Glavne naloge posameznih svetov bodo predvsem v tem, da bodo:

- pripravili predloge programov, poslovne politike in planov s svojega delovnega področja,
- analizirali izvedbo planov in določali ukrepe,
- predlagali razne sisteme in metode za uveljavljanje pravic iz svojega področja,
- predlagali CDS razne ukrepe, za katere je le-ta pristojen.

Glede na stanje v našem podjetju naj bi formirali naslednje kolektivne izvršilne organe:

- svet za proizvodnjo in tržišče,
- svet za ekonomiko in finanče,
- svet za kadre in vrednotenje dela,
- svet za splošne, delovne in socialne zadeve ter za vprašanja prehrane in preskrbe delavcev,
- svet za transport in špedicijo.

Vsak svet bo lahko iz svojega delovnega področja pooblastil posameznika ali skupino oseb (po-

možni organ), ki bo strokovno obdelala posamezne zadeve in na podlagi sprejetih predpisov oziroma sistemov izdelal individualne odločbe. Svet sam bo v takih primerih pritožbeni organ, po drugi strani pa bo uveljavljal odgovornost vseh strokovnih služb in posameznikov, ki delajo na njegovem strokovnem področju.

Posebnost je v tem, da bodo direktorji (vodje) sektorjev skupnih strokovnih služb, ki delajo na področju iz pristojnosti posameznega izvršilnega organa-sveta, strokovni tajniki teh svetov po svojem položaju.

Postopek za izbiro direktorja bo v glavnem prilagojen do sedaj veljajočim določbam, s tem da je celotna izbira v pristojnosti delovne organizacije. Razpis naj podjetje objavi le tedaj, ko dejansko potrebuje novega direktorja (to je, kadar se delovno mesto direktorja izprazni). Sicer pa delavski svet podjetja vsako leto obvezno glasuje o zaupnici direktorju, kar ima značaj reelekcije.

Direktor podjetja je individualni izvršilni organ podjetja, ki opravlja naloge po naročilu delavskega sveta podjetja, zastopa podjetje in skrbi za zakonitost poslovanja podjetja, skrbi za organizacijo koordinacije, izdaja razne akte iz okvira svojih pristojnosti...

Težiti je treba k temu, da direktor podjetja skoncentrira svojo aktivnost na posle, vezane na planiranje in na vprašanja razvoja. Zato prenaša direktor podjetja del svojih obveznosti zlasti z operativnega področja na svojega pomočnika, ki sporazumno z direktorjem predvsem skrbi za funkcionalno organizacijo in za strokovne posvete v skupnih službah, razporeja naloge med posameznimi sektorji, predlaga sklicanje organov te enote in jo zastopa pred drugimi organi. Razen navedenih, opravlja pomočnik glavnega direktorja tudi druge pomembnejše naloge v notranjem poslovanju in v zunanjih nastopih podjetja.

Organ, ki bo skrbel za skladno delo vseh navedenih organov, bo svet za koordinacijo poslovanja. Svet za koordinacijo bo nastopil predvsem kot pobudnik večjih premikov v celotnem poslovnem področju (ali v sektorju) in v primerih, ko posamezen organ (svet) odstopa od smeri, začrtane s poslovno politiko, ali če so si odločitve dveh ali več svetov v razkoraku — in podobno. Posebna naloga sveta za koordinacijo je skrb za živ stik s poslovnimi enotami, kar naj doprinese h hitremu reševanju večjih problemov.

Glede na posebno vlogo tega organa je svojski tudi način izbire njegovih članov. Sestavljajo ga izvoljeni predsedniki vseh ostalih izvršilnih organov, glavni direktor in predsednik sveta enote skupnih služb podjetja. Predsednika sveta za koordinacijo izvolijo izmed sebe vsi člani tega organa — letno pa glasujejo o njegovi zaupnici.

Poslovne enote bodo oblikovale naslednje organe upravljanja: delavski svet, direktorja, komisijo za poslovna vprašanja, komisijo za varstvo pri delu in požarno varnost, komisijo za delovne, socialne in splošne zadeve in komisijo za koordinacijo.

Vsaka proizvodna poslovna enota obvezno formira delavski svet in izbere direktorja, kot individualnega izvršilnega organa. O oblikovanju ostalih izvršilnih organov-komisij velja, da načeloma odloča poslovna enota sama, na predlog delavskega sveta podjetja. Vendar, če delavski svet podjetja izrecno zahteva ustanovitev kakega od navedenih izvršilnih organov, je izvršitev take zahteve za DS poslovne enote obvezna. Prav tako lahko DS poslovne enote izvoli vsakega od navedenih organov, četudi tega delavski svet podjetja ni predlagal ali zahteval.

Tudi tu velja posebnost pri oblikovanju komisije za koordinacijo: njene člane, ki so predsedniki posameznih komisij, izvoli DS po-

slovne enote. Po svojem položaju je član te komisije tudi direktor poslovne enote.

Delavski svet poslovne enote je najvišji organ upravljanja v enoti ter odloča predvsem o naslednjih zadevah:

- določa programe in plane poslovne enote (letne — polletne),
- sprejema akte zakonodaje svoje enote,
- odloča o notranji organizaciji svoje PE,
- potrjuje obračune o poslovanju PE,
- odloča o gospodarjenju s sredstvi svoje PE,
- voli ostale organe in daje soglasje k predlogu za kandidata direktorja PE,
- daje predloge o skupnih zadevah podjetja ustreznim organom podjetja in zahteva od njih pojasnila, poročila ipd.

Posebna dolžnost DE poslovne enote je oblikovanje ožjih enot znotraj poslovne enote, s čemer se zagotovi članom teh ožjih enot samostojno urejanje določenih zadev.

Glede na funkcije izvršilnih organov podjetja bodo tudi izvršilni organi poslovnih enot samostojno odločali o vprašanjih s področja, za katerega bodo ustanov-

ljeni. Obseg pristojnosti jim bodo določili DS poslovnih enot.

Delavci v skupnih službah podjetja urejajo določene najvažnejše zadeve v zboru delovne skupnosti. Za obravnavanje problemov posameznega sektorja in za odločanje o zadevah, ki se neposredno tičejo le-teh, ožjih delovnih enot, pa se po potrebi sklicujejo zbori delovnih skupnosti sektorjev.

Vsak zbor delavcev sektorja izvoli svojega predsednika. Predsedniki vseh sektorjev, katerih mandat traja dve leti, sestavljajo predstavniški organ: svet skupnih strokovnih služb. In končno — predsednik sveta skupnih strokovnih služb je član sveta za koordinacijo poslovanja.

Da bi dosegli večjo odgovornost odločujočih, bomo razvili cel sistem obveznega in neobveznega glasovanja o zaupnici organom, njihovim posameznim članom in tudi delavcem na odgovornih delovnih mestih. Odločanje o tem bo dano v roke delavskega sveta in DS poslovnih enot.

Iz delnega opisa zadev, ki jih urejamo, vidimo, da ustavni amandma 15 ne ukinja vrste obveznih norm zato, da bi odprli pot anarhiji. Nasprotno, ta ustavna sprememba temelji na misli, naj bo interna zakonodaja čim manj vsiljena, naj ustreza pogojem in željam posameznega kolektiva, da bo bolj uporabna in spoštovana.

Z. Zabukovec

Organizacija in vsebina dela strokovnih služb na raznih ravneh

Nadaljevanje s 1. strani

kovno službo. Več strokovnih služb pa bo organizacijsko najbolj uspešno vodila ena sposobna oseba, vrhovni vodja vseh strokovnih služb v podjetju pa je glavni direktor.

Razvrstitev osnovnih funkcij v proizvodnih poslovnih enotah in skupnih strokovnih službah je po predvidenem osnutku prihodnje organizacije takšna:

Proizvodne poslovne enote bi opravljale funkcije:

- proizvodnje,
- podrobnega terminiranja in vodenja proizvodnje,
- vodenje skladišč,
- pogona in vzdrževanje,
- notranjega transporta,
- izdelave šablon,
- tehnične kontrole in
- splošne naloge.

V skupnih strokovnih službah se bodo oblikovale funkcije v sektorju za napredek poslovanja, oddelek za napredek poslovanja:

- organizacija poslovanja in proizvodnje,
- elektronski računski center.

V oddelku za tehnični napredek:

- razvoj in oblikovanje izdelka,
- konstrukcija,
- tehnologija,
- tipizacija in standardizacija,
- laboratorij,
- modelna delavnica,
- študij dela in časa,
- dokumentacija in prevajanje.

V sektorju za proizvodnjo in tržišče bo poleg dosedanjih funkcij nabave in prodaje potrebno oblikovati službo analiz tržišča, posebni oddelek za operativno pripravo proizvodnje in osrednjo vzdrževalno službo.

Sektor za proizvodnjo in tržišče bo opravljal naslednje funkcije:

- oddelku za operativno pripravo proizvodnje:
- operativno planiranje proizvodnje prek računalnika,
- grobo terminiranje proizvodnje prek računalnika,
- kalkulacije,
- lansiranje dokumentacije prek računalnika,
- spremljanje in analiziranje doseganje operativnega plana.

V oddelku nabave bodo opravljali celotno funkcijo nabave od raziskave in analize domačega in tujega tržišča do dostave surovin in materiala.

V oddelku prodaje naj bi se v skladu s prodajno politiko in programom prodaje ter načinom krepi predvsem tisti referati, ki

bodo realizirali povečani obseg prodaje.

Sektor za ekonomiko in finanče bo opravljal funkcije financiranja, gospodarskega plana in analiz, strokovnega in finančnega računovodstva ter nadzora poslovanja.

Strokovna obravnava problematike zaposlenih z vseh vidikov bo mogoča le z organizacijsko združitvijo strokovnjakov-specialistov, ki bodo obvladali naslednja področja dela:

- **kadrovanje**, ki vsebuje naloge sprejemanja, premeščanja in odpuščenja,
- **psihofiziologija dela**, ki zajema proučevanje psihičnih in fizioloških zahtev delovnega mesta ter psihičnih in psihofizioloških sposobnosti delavcev,
- **izobraževanje delavcev** na vseh stopnjah strokovnosti in vseh oblikah izobraževanja,
- **vrednotenje dela** — predlogi novih in dopolnitve sedanjih osnov nagrajevanja,
- **varstvo pri delu**, ki zajema področje tehnične in požarne varnosti,
- **medicina dela**, ki obsega zdravstveno preventivo in zdravljenje zaposlenih.

Splošni sektor bi opravljal naslednje funkcije:

- pravne službe,
- splošne službe ter skrb za družbeno prehrano in oskrbo delavcev.

Nakazano prihodnje delitev dela po osnovnih funkcijah bi izpolnili postopoma, in sicer v prvi fazi:

- osnovno delitev dela po službah in sektorjih,
- delitev dela na kadrovskem in splošnem področju,
- formiranje kadrov za elektronsko-računski center,
- koncentracijo služb s področja razvoja in tehnološke priprave, ki naj bi po enotnem konceptu pripravljale dokumentacijo za avtomatsko obdelavo podatkov in sistemsko obdelavo razvoja proizvoda, tehnike in tehnologije.

V drugi fazi bi opravili spremembe, ki jih bo povzročila avtomatska obdelava podatkov po posameznih področjih.

Vse organizacijske spremembe bodo zahtevale od strokovnih kadrov večjo kvaliteto in odgovornost ter dodatno izpopolnjevanje, predvsem pa spoznanje sodobnejših metod v celotnem poslovnem procesu.

J. Hren

Dnevna soba v okviru programa y

NOV SISTEM za vodenje proizvodnje

Rekonstrukcija se bliža h koncu. To pa pomeni, da bodo kmalu vsi oddelki začeli delati po novi tehnologiji in z večjim proizvodnim obsegom. Ob novi tehnologiji in večjem proizvodnem obsegu pa dosednji način vodenja proizvodnje ni več ustrezen. Zato pripravljamo nov sistem, o katerem v zadnjem času precej govorimo. Ker želimo člane našega kolektiva seznaniti s tem sistemom, smo o njem zastavili nekaj vprašanj proizvodnemu organizatorju inž. Karlu Medjugorcem.

Vprašanje: V zadnjem času mnogo govorimo o novem sistemu vodenja proizvodnje. Vendar pa ta pojem ni povsem jasn, ker omenjajo s tem v zvezi nov sistem planiranja, terminiranja in podobno. Kdaj bi pojasnili o tem, na kaj se nanasa novi sistem.

Odgovor: Ta sistem mora rešiti naslednja vprašanja s področja proizvodne organizacije:

— grobo operativno planiranje proizvodnje,

— fino planiranje oziroma terminiranje proizvodnje,

— medrazno oziroma medoperacijsko evidentiranje proizvodnje,

— evidentiranje delavčevih dohodkov,

— nadziranje in spremljanje proizvodnje,

— razmnoževanje in razpečevanje proizvodne dokumentacije, — planiranje, naročanje in disponiranje materiala,

— oskrbovanje delovnega mesta z vsemi sredstvi in predmeti za delo.

Pri tem gre torej za povsem novo organizacijo in ne samo za novi sistem planiranja proizvodnje. To pomeni, da bi se najbolj ustrezalo »sistem vodenja proizvodnje«. V tuji literaturi imenujejo to »vodenje proizvodnje po sistemu DISPO organizacije«.

Vprašanje: Bi nam lahko v grobih obrisih opisali ta sistem?

Odgovor: To je osrednji sistem v vodenju proizvodnje, kar pomeni, da bomo vsa vprašanja proizvodne organizacije, ki sem jih omenil prej, reševali v centrali. Izpeljali pa ga bomo takole:

V centrali bo planska karta, na kateri bodo zarisana vsa delovna mesta v proizvodnji; zveza med centralo in delovnim mestom pa bo zvočna in svetlobna. Na planski karti bo za vsako delovno mesto natančno označeno:

— kaj je treba delati,

— kdaj je treba pričeti z delom,

— kdaj je treba delo dokončati,

— kaj je že storjenega.

Zveza med delovnim mestom in centralo bo tekla prek celice, na katero bo vezanih 5 delovnih mest.

Poleg tega bomo v centrali imeli:

— plansko kartoteko; z njeno pomočjo bo vodja centrale lahko grobo planiral proizvodnjo,

— kartoteko materiala in pregled stanja materiala v skladišču,

— stroj za razmnoževanje dokumentacije,

— ure za žigosanje, ki bodo označevale začetek in konec vsake delovne operacije oziroma režijskega dela,

— števec, ki bodo za vsak stroj in v vsakem času natančno prikazovali, koliko kosov je izgotovljenih,

— majhno prenosno radijsko postajo, s katero bo lahko centrala vzpostavila stik z vsemi tistimi v proizvodnji, ki nimajo stalnega mesta (na primer transportni delavci, šef kontrole ipd.).

Vprašanje: V čem so prednosti novega sistema v primeru s sedanjim in kaj bomo pridobili z njim?

Odgovor: Dosedanji sistem vodenja proizvodnje je zastarel in nam še zdaleč ne more dati tistega, kar bomo pridobili z novim sistemom. Prednosti novega sistema so:

— natančen pregled o izrabi delovnih mest, kar pomeni boljši izkoristek delovnega časa in delovnih sredstev; tovarne, ki so vpeljale ta sistem, so z isto tehnologijo in isto režijo povečale proizvodnjo tudi za 40%,

— natančen pregled proizvodnje oziroma boljše kompletiranje proizvodnih nalog,

— natančno evidentiranje in obračunavanje delavčevih dohodkov in režije.

Poleg tega bo novi sistem delavcem in instruktorjem omogočil, da se bodo lahko resnično posvetili svojim nalogam, ker jim ne bo treba več skrbeti, kaj naj bi delali, kje naj bi delali, ali imajo šablone in rezila, ali imajo material oziroma elemente za obdelavo in podobno. Skratka, vse na delovnem mestu bo zagotovljeno in preskrbljeno, od delavcev pa bomo zahtevali, da svoje delo opravijo kvalitetno in varno. Tako bomo lahko kar najbolj izkoristili delovni čas.

Vprašanje: Kje pa bo centrala?

Odgovor: Centrala bo v dosegljivem konstrukcijskem oddelku.

Vprašanje: Novi sistem terja spremembo dokumentacije...

Odgovor: Normalno je, da bo novi sistem terjal popravke dosedanje proizvodnotehnične dokumentacije. Nova dokumentacija je že pripravljena, spremembe pa so te:

— oblikovan je nov operacijsko-tehnološki list,

— uvedli smo instrukcijski list,

— namesto dosedanje materialne liste smo vpeljali kosovnico,

— za spreminjanje norm smo vpeljali nov dokument: »Statistično norme«,

— oblikovali smo nov delovni karton,

— vpeljali smo plansko karto in spremnico.

Zanimivo je omeniti, da bosta šla le dva dokumenta v proizvodnjo (instrukcijski list in spremnica), vsi druga pa bodo ostali v centrali.

Vprašanje: Ob novi dokumentaciji torej ne bo evidencial svojega zaslužka delavec sam, temveč centrala? Kako bo pravzaprav s tem in ali bo delavec vedel, koliko je dnevno zaslužil?

Odgovor: Poudaril sem že, da bo imela centrala natančen pregled nad vsem, kar se bo dogajalo na delovnem mestu. To pomeni, da bo imela pregled tudi nad obsegom in kvaliteto opravljenega dela. Zato bi bilo nesmiselno, če bi delavca obremenjevali z administrativnimi opravili, ko bo to že itak opravljala centrala. Delavec bo imel pregled nad svojim zaslužkom v spremnici, ki bo šla v proizvodnjo in vedel bo za vsak nalog. Ker bo planiranje proizvodnje po elementih, bo imel vsak element svojo spremnico.

Vprašanje: Kako natančno bo terminiranje proizvodnje?

Odgovor: Terminiranje proizvodnje bo natančno do ene ure.

Vprašanje: Terminiranje proizvodnje bo po tem sistemu zelo natančno, vendar pa terja tudi natančno oskrbovanje delovnega mesta s potrebnim materialom, šablonami, rezili ipd. Kako boste to vključili v novi sistem?

Odgovor: Vsa tovarna bo razdeljena na tako imenovana transportna področja. Za vsako transportno področje bo določen po eden, dva ali več transportnih delavcev. Njihova naloga bo, da bodo po nalogu, ki ga bodo dobili iz centrale, oskrbovali delovno mesto z vsem potrebnim, se pravi, da bodo morali na delovno mesto prinesiti:

— predmet dela (oblikovance),

— osnovni in pomožni material,

— rezila,

— šablone in vse druge pripomočke.

Vprašanje: Kako bo s prehodom od starega na novi sistem? Kdaj bo to in kako daleč smo s pripravi?

Odgovor: Uvajanje tega sistema bo teklo po naslednjih fazah:

1. oblikovanje nove dokumentacije,

2. nabava stroja za razmnoževanje dokumentacije,

3. izdelava načrta celice oziroma mest za javljanje,

4. instruktazha vodilnih kadrov,

5. priprava dokumentacije,

6. namestitev planske table in celice,

7. postopno uvajanje sistema (ki bo trajalo približno dva do tri mesece) po tehnoloških fazah tovarne.

Doslej smo izpolnili prve štiri faze in delno tudi že peto. Z delom po novem sistemu pa bi morali pričeti ob koncu tega leta.

Vprašanje: Ali bo ta sistem vodenja proizvodnje vpeljan samo v TPC?

Odgovor: Sklenili smo, da bomo novi sistem vpeljali najprej v TP Cerknica, nato pa v TP Martinkaj. Zgrešeno je mnenje, da se ta sistem nanaša samo na proizvodnotehnično organizacijo dela. Ta sistem je mogoče zelo uspešno uporabiti tudi na drugih področjih, recimo v prodajni službi, pa tudi drugod.

Vprašanje: Zakaj je bil izbran prav ta sistem?

Odgovor: V svetu poznajo več sistemov za vodenje proizvodnje. V glavnem ločimo centralne in decentralizirane. Ko smo se odločali, nismo upoštevali samo trenutne situacije, ampak smo računali na daljše obdobje, upoštevali pa smo tudi uvedbo elektronske obdelave podatkov. Ker je mogoče ta sistem uspešno kombinirati

Inž. E. Pazić v pogovoru z inž. Medjugorcem

6. namestitev planske table in celice,

7. postopno uvajanje sistema (ki bo trajalo približno dva do tri mesece) po tehnoloških fazah tovarne.

Doslej smo izpolnili prve štiri faze in delno tudi že peto. Z delom po novem sistemu pa bi morali pričeti ob koncu tega leta.

Vprašanje: Ali bo ta sistem vodenja proizvodnje vpeljan samo v TPC?

Odgovor: Sklenili smo, da bomo novi sistem vpeljali najprej v TP Cerknica, nato pa v TP Martinkaj. Zgrešeno je mnenje, da se ta sistem nanaša samo na proizvodnotehnično organizacijo dela. Ta sistem je mogoče zelo uspešno uporabiti tudi na drugih področjih, recimo v prodajni službi, pa tudi drugod.

Vprašanje: Zakaj je bil izbran prav ta sistem?

Odgovor: V svetu poznajo več sistemov za vodenje proizvodnje. V glavnem ločimo centralne in decentralizirane. Ko smo se odločali, nismo upoštevali samo trenutne situacije, ampak smo računali na daljše obdobje, upoštevali pa smo tudi uvedbo elektronske obdelave podatkov. Ker je mogoče ta sistem uspešno kombinirati

rati z elektronsko obdelavo podatkov in ker ta sistem omogoča ažurno in natančno evidentiranje podatkov — kar je pogoj za visoko mehanografijo — smo se odločili prav za tega.

Kako bo stvar stekla, pa je odvisno predvsem od nas samih. Če si bomo prizadevali, da bi ta sistem kar najbolje izkoristili, bomo z njim prav gotovo uspeli. V tem primeru bomo imeli najsoodnejši sistem vodenja proizvodnje v Jugoslaviji, da o lesni industriji posebej ne govorimo. To je tudi potrebno, saj imamo že doslej najsoodnejšo tehnologijo in logično je, da je mogoče moderen stroj kar najbolje izkoristiti samo z moderno organizacijo dela.

Zaključek:

Verjetno se bodo pojavile tudi težave ob prehodu na novi sistem. Menimo pa, da jih bomo z dobro voljo in prizadevanjem vseh nas kmalu premagali. Bali smo se, da bodo težave tudi z novimi stroji, toda tradicija lesne industrije in dobra volja ljudi tega kraja sta vse to obvladali. Zato smo lahko tudi ob uvajanju novega sistema za vodenje proizvodnje optimisti. inž. E. Pazić

Plasma pogoj za likvidnost

KAJ JE LIKVIDNOST?

O likvidnosti je bilo zadnje čase že veliko napisanega, vendar ker gre za zelo pomembno vprašanje, ki postaja vse bolj odločilno v razvoju našega gospodarstva, želimo na kratko spregovoriti o tem problemu tudi v našem listu.

Likvidnost pomeni v bistvu, kakšna je v določenem trenutku plačilna zmožnost podjetja za poravnavo svojih dospelih obveznosti. S prehajanjem našega gospodarstva na zaostrene tržne pogoje gospodarjenja postaja postopoma likvidnost odločilni faktor pri poslovnih odločitvah in znižanju stroškov. V primeru, da traja nelikvidnost daljše obdobje, se pač nujno ruši ravnotežje med sredstvi in viri sredstev, hkrati pa je ogrožena finančna stabilnost. V takih pogojih so otežkočene optimalne odločitve in intenzivno delo na zniževanju stroškov, kot temeljnega pogoja za povečanje konkurenčne sposobnosti podjetja.

VZROKI NELIKVIDNOSTI

Nelikvidnost je kompleksno vprašanje, na katerega vpliva niz dejavnikov. S širšega vidika gledano izhajajo vzroki nelikvidnosti iz nedograjenega sistema tržnega gospodarstva oziroma neusklajenih zahtev tržnega gospodarstva z obstoječimi družbeno-ekonomskimi instrumenti. Uveljavitev takega družbeno-ekonomskega mehanizma, ki ga zahteva tržno gospodarstvo, pa je povezano tudi z vprašanji, ki terjajo dolgoročneje reševanje. Tu gre na primer za vprašanje obstoja podjetij, ki ustvarjajo izgubo, in

podjetij, ki gospodarijo na meji rentabilnosti, z drugimi besedami gre za prestrukturiranje gospodarstva in uveljavitev širših integracijskih procesov; tu gre na primer za vprašanje finančno nepokritih in nedokončanih investicij, ki vežejo sredstva, ne dajejo pa rezultatov; tu gre za izpopolnitev sistema kreditne politike in meril interne delitve dohodka, ki bo zagotavljal povečanje lastnega obratnega kapitala itd.

Podatek, da gospodari samo v Sloveniji 130 podjetij, ki zaposlujejo ca. 60.000 delavcev, z izgubo ali na meji rentabilnosti, nam dovolj ilustrira resnost problemov, ki se kažejo tudi v nelikvidnosti.

UBLAŽITEV NELIKVIDNOSTI

Seveda pa reševanje nelikvidnosti našega gospodarstva ni vezano samo na dolgoročne sistemske rešitve, temveč jo je možno hitreje omejiti in ublažiti tudi z nekaterimi drugimi ukrepi. Naštel bom samo nekatere.

1. Če samo s širšo uveljavitvijo sodobnih plačilnih sredstev, ki jih pozna tržno gospodarstvo, npr. z menico, bi dosegli hitrejše kroženje sredstev, predvsem pa okrepili poslovno in finančno disciplino.

2. Omenil sem že, da je pri nas možen obstoj podjetij, ki delajo z izgubo, kar kaže na to, da je vprašanje pokritja izgube pri nas pravzaprav še nerešeno. Nepokrite izgube iz leta v leto naraščajo. Pri tem vprašanju je treba postaviti učinkovitejše mere pri sanaciji in likvidaciji podjetij. Te mere se bodo morale odraziti najmanj v časovni omejitvi obstoja takih podjetij.

3. Proučiti bi bilo potrebno prioriteto plačevanja obveznosti do

družbeno političnih skupnosti in jih izenačiti z ostalimi obveznostmi podjetij.

4. Zagotoviti bi bilo potrebno, da se gospodarstvo razbremeni fiktivnih vrednosti svojih sredstev.

5. Drugače bi bilo potrebno obravnavati sredstva obveznih rezervnih skladov podjetij in uvesti na to področje večje sprostitev v kroženju sredstev.

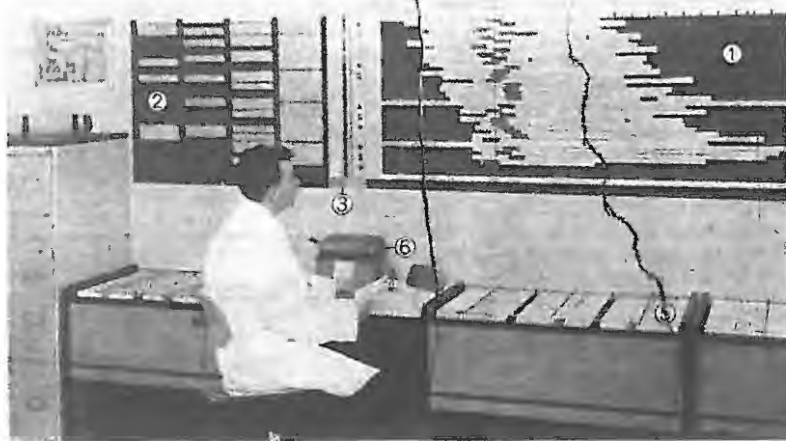
6. Ne nazadnje tudi v gospodarskih organizacijah je potrebno v njihovih poslovnih politikah in planih postaviti tudi politiko likvidnosti, s katero bo zagotovljena solventnost podjetja.

Konec septembra je probleme likvidnosti oziroma nelikvidnosti našega gospodarstva obravnaval tudi Zvezni izvršni svet, ki bo dal v kratkem probleme likvidnosti in ukrepe za izboljšanje v potrditev Zvezni skupščini.

KAKO JE Z LIKVIDNOSTJO V BRESTU

Ko obravnavamo vprašanje likvidnosti, ne moremo mimo vprašanja kako je z likvidnostjo v našem podjetju? Ze na začetku je treba ugotoviti, da je splošna nelikvidnost prizadela tudi najboljša podjetja, tako da morda nekatera celo težje izplačujejo osebne dohodke kot tisti, ki poslujejo z izgubo.

Za Brest vprašanje obratnih sredstev ni novo. Novo s tega stališča, da naši plani že vrsto let poznajo in obravnavajo obratna sredstva ne kot problem likvidnosti, temveč kot problem stroškov vezave kapitala. Seveda se je v zadnjih dveh letih pridružil temu vprašanju tudi problem Konec na 4. strani

Centrala vodenja proizvodnje

Nov sistem štipendiranja in nove višine štipendij

Ob začetku novega šolskega leta se pred večino študirajočih mladine na novo in še ostreje postavljajo vprašanja materialnih pogojev za študij. Stroški za bivanje so v večini dijaških in študentovskih domov z začetkom šolskega leta spet narasli, cene knjigam in ostalim potrebščinam prav tako rastejo. Tistih, ki zmorejo vse te stroške, pa je iz leta v leto manj in kar je najbolj boleče — vse manj jih je kmečkega in delavskega porekla.

Zadnje leto je opaziti intenzivno spremljanje socialne in regionalne sestave učence se mladine in običajna prizadevanja republiških organov, da bi takšno stanje popravili v prid nadarjeni in prizadevni kmečki in delavski mladini ter mladini iz najbolj zapostavljenih področij. Med njimi je posebno prizadeta pomursko-haloška regija, dosti na boljsem pa niso tudi druge pokrajine, ki so odmaknjene od dveh večjih študentovskih mest — Ljubljane in Maribora.

Nadarjeni mladi ljudje pa niso le v večjih središčih. Zato je prav, da republiški organi usklajujejo najbolj boleče razlike in omogočajo študij najuspešnejšim in največ obetajočim mladim ljudem tudi iz »provinc«.

Gmotni položaj študentov in dijakov ter njihova socialna struktura pa se gotovo ne moreta bistveno popraviti samo s posredovanjem republiških izobraževalnih organov. Odločilno vlogo imajo pri tem tiste družbene skupnosti in delovne organizacije, ki bodo strokovnjake zaposlovali, če bodo hotele napredovati.

Na Brestu se tega zavedamo. Zavedamo se, da so najzanesljivejši in najbolj perspektivni tisti kadri, ki jih izbiramo sami za študij in pripravljamo za zaposlovanje. Zavedamo pa se tudi, da je našim prihodnjim kadrom potrebno že med študijem nuditi ustrezne življenjske in študijske pogoje.

Brest je za izobraževanje lastnih kadrov doslej veliko storil. Ena izmed takšnih najpomembnejših naših akcij so oddelki tehniške šole v Cerknici. S tem smo številnim absolventom osnovnih šol omogočili doseči srednjo izobrazbo in hkrati že skoraj zagotovili ustrezno delovno mesto v domačem kraju. Šolanje v Cerknici ni lažje niti manj kvalitativno, kot bi bilo v Ljubljani, je pa bistvena razlika v ceni in drugih pogojih šolanja. Poleg tega je v letošnjem šolskem letu od 20 dijakov, kolikor jih je v drugem letniku, kar 17 Brestovih štipendistov. Samo od njihovega učnega uspeha je odvisno, ali bodo ostali štipendisti do konca šolanja.

Podjetje pa ne potrebuje samo lesnih tehnikov. Tudi ne samo kadrov s srednjo, ampak tudi kadre z višjo in z visoko izobrazbo. Teh šol ne moremo približati študentom. Študij v večjih in bolj

oddaljenih mestih je obvezen, šolanje pa postane tako dražje in štipendije, ki jih nudimo študentom na teh stopnjah, so višje.

To smo delali tudi doslej. Spremembe, ki jih je centralni upravni odbor odobril prejšnji mesec, zadevajo predvsem naslednje: Naš štipendist postaja z novo sprejetim načelom materialno bistveno odvisen hkrati od svojega delovnega učinka — študijskih uspehov in od splošno poslovnega uspeha podjetja, s katerim je pogodbeno vezan. Višina štipendije je namreč odšlej vezana edino na ta dva kriterija s tem, da se polletno oba preverjata, višina štipendij pa se dviga ali pada skladno z njima.

Najnižja dosedanja štipendija je bila 120 N din šole v drugem letniku srednje šole za zadostni uspeh, najvišja pa 480 N din v 4. letniku visoke šole za odličen uspeh. Ta razpon smo sedaj v celoti dvignili, tako da smo predvideli štipendije tudi za prvi letnik srednje šole in sicer s startom pri 150 N din za zadostni uspeh. To je približno 12% lanskega povprečnega osebnega dohodka zaposlenih v Industriji poštstva BREST Cerknica.

Najvišja mogoča štipendija je zdaj pri nas 550 N din za odličen uspeh v 4. letniku visoke šole. To pa je približno 50% lanskega povprečja. Ta odnos do povprečnega osebnega dohodka zaposlenih ostane stalen, višina štipendij pa se polletno popravlja hkrati s popravkom, ki temelji na učnem uspehu. Vsaka višja splošna ocena v spričevalu ali povprečna ocena v indeksu daje 40 N din višjo štipendijo, enaka razlika 40 N din je za isto oceno med zaporednimi letniki. Morda se zdi razpon med letniki glede na razpon med ocenami za učni uspeh na prvi pogled premajhen, vendar je tudi to v skladu s splošnimi načeli nagrajevanja, kjer ne sme biti pomembno le delovno mesto — v tem primeru letnik šolanja, ampak tudi kvantiteta in kvaliteta opravljenega dela — v tem primeru učni uspeh na katerikoli stopnji. Tako lahko doseže na primer dijak prvega letnika srednje ali študent prvega letnika visoke šole za odličen uspeh isto višino štipendije kot dijak ali študent 4. letnika iste stopnje za samo zadosten uspeh. Gotovo je to pomembna stimulacija slehernemu štipendistu. In prav je tako. Če se je na primer dijak potrudil v polletju izboljšati splošno oceno z zadostnega na dobro, pomeni to zanj v naslednjem semestru vsak mesec 40 N din višji dohodek. In obratno seveda.

Še ena sprememba: Socialne pomoči Brest ne daje več. Zato smo predvideli štipendijo tudi za prve letnike vseh stopenj, čeprav predvsem za prvi letnik srednje šole še vedno velja pravilo, da načelno štipendij ne podeljujemo, kar je glede na izbirnost in občuten osip v tem letniku razum-

ljivo. Podjetje pa s štipendijo nagraduje večji ali manjši delovni — učni uspeh, ne more pa izravnavati socialnega stanja šolske mladine ne glede na njene rezultate. Zato dajemo štipendijo, ki je v bistvu osebni dohodek, osnovan na delovnem učinku, ne pa socialne pomoči.

Za vse tiste, ki so že Brestovi štipendisti, za tiste, ki še bodo in za zaposlene v podjetju, ki vlagajo del ustvarjenega dohodka v prihodnost Brestovih tovarn — to je v vzgojo srednjega, višjega in visokega kadra, objavljamo še višine štipendij, veljavne za šolsko leto 1969/70:

Uspeh	Srednje šole od 1.—4. letnika				Višje in visoke šole od 1. do 4. letnika			
	1	2	3	4	1	2	3	4
zadosten	150	190	230	270	310	350	390	430
dober	190	230	270	310	350	390	430	470
prav dober	230	270	310	350	390	430	470	510
odličen	270	310	350	390	430	470	510	550

J. Praprotnik

Plasma predpogoj likvidnosti

Nadaljevanje s 3. strani
splošne nelikvidnosti gospodarstva, ki se odraža tudi pri plačilni sposobnosti našega podjetja.

Brest je vselej doslej usklajeval politiko investiranja s politiko zagotovitve potrebnih sredstev za nemoteno poslovanje. S takim izračunom smo šli tudi v investicijo, ki jo izvajamo. Tako smo v letošnjem letu predvideli dodatne probleme z zagotovitvijo lastnih sredstev, tako za investicije kot za obratna sredstva.

S finančno politiko smo v poslovnih politiki postavili vrsto ukrepov, ki smo jih bolj ali manj uspešno rešili, tako da investicija lahko nemoteno poteka. Brest je glede na to, da izvozi 50% svoje proizvodnje na konvertibilna področja, v nekoliko ugodnejšem položaju z obratnimi sredstvi nasproti podjetjem, ki prodajajo večino izdelkov na domačem trgu, ker dobi za ta izvoz kratkoročne kredite. Toda pri tem je treba omeniti dvoje. Kreditiranje proizvodnje za izvoz je omogočeno le za izdelke, ki so že na zalogi (obrest 3%) in delno za nedovršeno proizvodnjo za izvoz (obrest 8%), medtem ko vezava sredstev v surovinah, materialu in polizdelkih, namenjenih proizvodnji za izvoz, ni kreditirana. Stroški kredita povečujejo ceno izdelka za izvoz, kar glede na splošno konjunkturo na domačem trgu povečuje razkorak v profitni stopnji podjetij, ki poslujejo v izvozu in podjetij, ki poslujejo na domačem trgu.

Med izvršenimi ukrepi za zagotovitev plačilne sposobnosti Bresta v letu 1969 velja omeniti predvsem naslednje:

1. Z našimi največjimi poslovnimi partnerji (kupci) smo uvedli menični način plačevanja terjatev.

2. Dopolnili smo operativne analize sredstev z desetdnevnim spremljanjem terjatev do kupcev in dnevnim spremljanjem stanja prostih sredstev in obveznosti.

3. Sistematično smo začeli izterjati na osnovi dogovarjanj, pa tudi s tožbami.

4. Uvedli smo doslednejše spremljanje zalog oziroma nabavne politike surovin in materialov po principu ABC metode.

5. Razni ukrepi na področju organizacije in tehnologije so prav tako prispevali k zmanjševanju vezave sredstev (npr. zmanjšanje medfaznih zalog) itd.

Gotovo je, da so vsi ti ukrepi pripomogli k temu, da nismo imeli problemov z izplačili osebnih dohodkov in da je investicija tekla po predvideni dinamiki. Zgodilo pa se je, da smo v določenih mesecih koristili za izplačilo osebnih dohodkov sredstva obveznega rezervnega sklada in še to predvsem s stališča cenenosti začasne uporabe teh sredstev kot obratnih sredstev.

V tabeli prikazujem, kakšni so bili v preteklih štirih letih koeficienti obračanja posameznih sredstev v podjetju:

	1966	1967	1968	1969
— surovine in material	4,4	5,7	7,0	6,7
— polizdelki in nedovršena proizvodnja	10,4	14,6	14,1	14,6
— gotovi izdelki	9,1	14,3	14,9	10,1
— terjatve do kupcev	10,8	9,4	6,9	8,9

Koeficienti obračanja za leto 1969 so izračunani na temelju devetih mesecev, preračunanih na letno poprečje.

Kot kaže razpredelnica, imamo v letošnjem letu relativno ugodno vezavo sredstev. Zlasti pomembna je vezava sredstev v zalogah, ki kaže, da so gotovi izdelki v skladiščih povprečno 36 dni, kupci pa plačujejo terjatve povprečno v 40 dneh. Razlika sredstev med terjatvami do kupcev in obveznostmi do dobaviteljev je znašala na dan 30. septembra letos 520 milijonov S din, ki jih obračajo naši kupci.

Se vrsta vprašanj je, ki tako ali drugače vplivajo na likvidnost podjetja. Tu je na primer vprašanje vezave sredstev v uvozu surovin in reprodukcijskih materialov, ki se stalno giblje med 250 milijoni S din. Sredstva, ki jih moramo plačati za uvoz naprej, so za podjetje zamrznjena 30 do 50 dni. Eno od vprašanj je tudi vprašanje dolgoročnega vrednotenja zalog. Naše zaloge so trenutno vodene po polnih lastnih cenah. Razmišljamo pa o novem vrednotenju zalog izdelkov in polizdelkov, ki bi bile vrednotene po nižjih lastnih cenah (v breme dohodka zmanjšane zaloge za režijske stroške), s čimer bi si ustvarili rezervna sredstva v poslovanju.

Izhajajoč iz ugotovitve, da dobi podjetje potrebna likvidna obratna sredstva s plačilom prodanih izdelkov, lahko rečemo, da obstaja neposredna povezanost med plasmajem in likvidnostjo. To pa pomeni, da je plasma izdelkov predpogoj likvidnosti in da bomo predvideno stopnjo rasti proizvodnje po rekonstrukciji lahko dosegli predvsem z uspešno prodajno politiko tudi v prihodnje.

D. Mlinar

Ob občinskem prazniku več prireditev

Ob občinskem prazniku je bilo več prireditev, ki so poleg zastav ozaljšale praznik prebivalcev cerkniške občine.

V soboto se je v prostorih telovadnice osnovne šole J. Krajca na Rakeku sestala občinska skupščina, pozneje pa so izročili namenu na novo asfaltirani Trg padlih borcev in Ljubljansko cesto na Rakeku. Ob tej priložnosti so asfaltirali tudi šolsko igrišče pri osnovni šoli. Delegacija odbornikov občinske skupščine je položila vence na spomenike padlih na Rakeku, v Cerknici, Novi vasi, Ložu in na Ulaki.

V nedeljo 19. oktobra pa je bil v Starem trgu položen temeljni kamen za gradnjo nove osnovne šole, nato pa so svečano odprli cesto Loška dolina—Loški potok.

IZPOSODJENO PRI LJUBLJANSKEM DNEVNIKU:

Šala o nelikvidnosti, nelikvidnost brez šale

Ne vem, zakaj dandanes toliko govorimo o nelikvidnosti, saj je to vendar pri nas že star pojav. Šalo o tem problemu sem slišal že pred leti.

Pred nekaj dnevi sem govoril z Italijanom iz Firenc, ki mi je povedal, da njegovo podjetje že neskočno dolgo čaka na plačilo obveznosti nekega našega podjetja, ki se izgovarja na nelikvidnost.

— Kakšna nelikvidnost je to, kaj je to? je hotel vedeti Italijan. Oni, ki nam dolgujejo nekaj milijonov, pravijo, da denar imajo in da ga nimajo...

— Vidite, sem rekel Italijanu, razložil vam bom s staro šalo, ki sem jo nekoč slišal o nelikvidnosti.

— Prav zanima me, je rekel Italijan.

— No, takole je bilo. V hotel »Rdeča zvezda« je prišla Amerikanka in hotela rezervirati sobo. »Gospa, prav žal mi je,« je rekel recepcor. »Nobene sobe nimamo več proste.« »Ne kvasite mi,« je rekla Amerikanka, »da imate že zdajle dopolne vse oddano. Saj bo kdo od gostov vendar odpotoval! Tu imate tisočak! Glejte, da ne bom ostala zvečer brez sobe!«

Recepcor je spravil tisočak in obljubil Amerikanki sobo.

Tedaj se je spomnil, da mu je pred nekaj dnevi posodil Jože, šef strežbe, tisoč dinarjev.

Sedaj je najlepša prilika, da mu tisočak vrnem, si je rekel recepcor.

»Jože, jurja sem kar na lepem dobil,« mu je rekel. »Zadnjič si mi ga posodil in sedaj ti ga vračam.«

Jože se je zahvalil za vrnjeni tisočak in se spomnil, da si ga je tudi sam sposodil pred tednom od natakarja Naceta. Vrnil je torej tudi on jurja Nacetu. Nace se je zahvalil in, ker tudi on ni bil brez dolga, je šel v kuhinjo h kuharici Mici, ki mu je prejšnji dan posodila jurja, in ji ga vrnil.

Micka se je razveselila tako hitro vrnjenega denarja in, ker tudi ona ni bila brez dolga, je poklicala sobarico Angelco in ji vrnila tisočak, ki ji ga je bila le-ta pred časom posodila.

No, tudi sobarica Angelca ni bila vedno pri denarju. Ker je bila brhka in jo je sekretar rad videl, je razumljivo, da se je v stiskah zatekala k njemu. »Čisti računi, dobri prijatelji!« je rekla sekretarju, ko mu je tisočak vrnila.

Toda poglejte, tudi sekretar je bil že v denarni stiski. Njemu je bil posodil tisoč dinarjev tovariš direktor in danes mu jih je sekretar lahko vrnil.

Seveda se lahko zgodi, da tudi direktor hotela ostane brez fیکا v žepu. In tako si je sam direktor sposodil nekega dne jurja pri recepcorju. Ko mu ga je sekretar danes vrnil, se je tudi on spomnil na svoj dolg in nesel je tisočak recepcorju.

Ko je recepcor ves vesel spravil bankovec v listnico, je privrnila Amerikanka.

»Dajte mi jurja nazaj! Našla sem sobo v drugem hotelu...«

Ne da bi trenil z očesom je recepcor spet potegnil listnico iz žepa in ji vrnil tisoč dinarjev.

Neverjetno, je tedaj vzkliknil Italijan iz Firenc. Vsi so plačali svoj dolg, nobenemu ni nič ostalo... Srečni Jugoslavlani! Toda, oprostite, šala o nelikvidnosti je vaša stvar, nam boste morali račune brez šal poravnati!

DOPISUJTE
V SVOJE
GLASILO,
BRESTOV
OBZORNIK!

Rekonstrukcija montažne dvorane v TPC

Voda je pogoj nadaljnjega razvoja

Dobra pitna voda je pogoj našega nadaljnjega razvoja. Le sami, z dobro vodo in odpovedjo, bomo lahko prenovili vodovod. Samoupravni organi in občani so pred pomembno zrelostno preizkušnjo.

Cerkniški vodovod, ki napaja Cerknico, Rakek, Dolenjo vas, Dolenje Jezero, Podskrajnik, Zelnice, Brezje, Unec, Ivanje selo in Silvnce je zajetja pri vasi Podslivnica je bil zgrajen leta 1911. Graditelji so mu prisodili 50-letno delovanje ob predvidevanju 30 litrov porabljene vode na prebivalca in 50 litrov porabljene vode na glavo živine. Iz podatkov je viden, da je tedaj živelo na tem področju 3500 prebivalcev. Sedaj pa živi tod 5400 prebivalcev. Poraba vode pa se je povečala kar na 100 litrov dnevno na prebivalca.

Do leta 1950 je bilo vzdrževanje vodovoda strokovno nezahtovljivo in nesistematično, amortizacija od investicije pa se ni zbirala. Zaradi tega je celotni vodovodni sistem popolnoma dotrajan.

Popolna dotrajnost in gnitje cevi povzroča vedno večjo izgubo vode od zajetja naprej, obenem pa se množi število bakterij tako, da postaja naša vsakdanja voda skrito žarišče množičnih okuženj in epidemij neslutene obsega. Zdravstvena služba ugotavlja že leto nazaj številni porast črevesnih obolenj, ki se v zadnjem času še stopnjuje. V analiziranih vzorcih vode so našli celo bacil *Escherichia coli*, ki kaže, da se v pitno vodo prinešujejo tudi fekalije. To pa je že dovolj alarmanten signal za možnost nastopa epidemije tifusa ali paratifusa. Ugotovimo torej lahko, da smo vsak trenutek pred nevarnostjo širše epidemije, ki lahko ne samo zdravstveno, ampak tudi gospodarsko bistveno prizadene rast in gospodarski razvoj občine.

S porastom standarda ljudi se je spremenil tudi način življenja. Prenekatere družine ne morejo uporabljati pralnih strojev, boilerjev in drugih sodobnih gospodinjstvih in gospodarskih pomagala. Ponekod si pomagajo z graditvijo lastnih rezervoarjev s kapnico. Velik potrošnik vode je še industrija, delno si pomaga z dodatnim črpanjem vode iz potočka Cerkniščica. Za zgraditev industrijske klavnice v Cerknici so zagotovljeni vsi pogoji spet pa se pojavlja problem kvalitete vode. V perspektivnem načrtu razvoja občine je dan poseben poudarek razvoju turizma. Realizacija predvidenih načrtov je pogojena spet s preskrbo z dobro pitno vodo.

V letu 1967 je bil razpisan referendum za samoprispevek. Kot je znano, ni uspel, ker je zanj glasovalo manj kot 50 % vpisanih volilcev iz naselij, v katerih je bil razpisan. Za uvedbo samoprispevka so se tedaj odločili samo volilci Rakeka, Unca in Brezja. Vzrokov za tedanji neuspeh je prav gotovo več. Moj namen ni iskati napake v taktiki, v tehniki in drugje, današnje dejstvo je umazana in nezdružljiva voda, dejstvo so zlatenice, dejstvo so kozarci v lokalih, umiti v okuženi vodi. Dejstvo ostaja problem vode, ki je brezpogojen imperativ razvoja tega področja. Bo Cerknica kdaj morda ostala celo v karanteni, izolirana od vsakodnevnih tokov življenja? To se je pred poldrugim stoletjem zgodilo Postojni. Smo v času bujnega razvoja in bi nekaj podobnega pomenilo veliko katastrofo.

Komisija za izvedbo referenduma, ki jo je imenovala Občinska skupščina Cerknica, se je sestala že trikrat. Preatalizirala je tehnično dokumentacijo za rekonstrukcijo vodovoda in pripravila predlog finančne konstrukcije izvedbe.

Realizacija celotnega projekta rekonstrukcije vodovoda bi veljala 9.580.000 N din. Projekt je razdeljen v dve glavni fazi rekonstrukcije, in sicer bi prva faza obsegala zamenjavo celotnega dotrajanega vodovodnega omrežja, to bi zneslo okroglih 7.000.000 N din, druga faza pa bi vključevala

zgraditev črpalnice, čistilne naprave in akumulacijskih rezervoarjev v naseljih Cerknica in Rakek. Komisija je smatrala, da je treba nujno preučiti možnost obratnega poteka rekonstrukcije. Odplake vasi Podslivnica in precejšnja izguba vode od izvira do rezervoarja ne zagotavljajo boljše vode po množini in kakovosti kljub zamenjavi vseh cevodovodov. Dela pri popolni rekonstrukciji bi trajala 3 leta.

Sredstva za rekonstrukcijo vodovoda bi se pridobila iz več virov, in sicer:

— iz kredita — posojilo iz sredstev, ki jih ima za posebne namene Kreditna banka in hranilnica Ljubljana, za dobo odplačila 25 let. Pričakujemo udeležbo 3 milijonov N din. Letne anuitete v znesku 160.000 N din bi odplačevalo Komunalno stanovanjsko podjetje Cerknica,

— iz samoprispevka občanov bi se v petih letih ubralo 3.000.000 N din,

— namenske dotacije delovnih organizacij v petih letih bi znesle 1.000.000 N din.

Samoprispevek občanov bi bremenil osebne dohodke v višini 1,5 odstotka, kar bi zneslo letno 340 tisoč N din, katastrski dohodek bi bil obremenjen s 5 % v skupni letni vsoti 70.000 N din. Pokojnine upokojencev bi z obremenitvijo 1,5 % navrgle še okrog 40.000 N din. Skupno bi se iz samoprispevka letno zbralo 600.000 N din.

Komisija je iskala primeren kriterij za določitev samoprispevka, zedinila pa se je za dva kriterija, ki približno ustrežata stanju in pogojem v naših krajih. Prvi kriterij je solidarnost, po njem bi vsi občani prispevali k rekonstrukciji vodovoda. Tisti, ki zaslužijo več, bi pač več prispevali. Upokojenci, katerih pokojnine ne dosega 600 N din mesečno,

no, bi bili oproščeni samoprispevka. Tudi za problematična kmetijska gospodarstva bi bilo potrebno poiskati primerno merilo.

Drugi kriterij pa se naslanja na količino porabljene vode. Pri vsakem porabljenem prostorskem metru vode bi plačal potrošnik še 1 N din več. Težava je v tem, ker ima vodomerske števec vgrajene le slaba polovica potrošnikov vode, čeprav je Skupščina občine Cerknica že pred letom dni sprejela odlok o obvezni nabavi vodomerskih števcov. Porabo vode pavšalistom bi bilo treba bolje kontrolirati oziroma pospešiti nabavo vodomerskih števcov.

O višini prispevka delovnih organizacij bodo razpravljali samoupravni organi delovnih organizacij, ki naj bi določili višino, pa tudi način plačila prispevka. Samoupravni organi bi morali obravnavati tudi posamezne primere socialno slabše stoječih družin in jih reševati v okviru notranje zakonodaje podjetij.

Komisija smatra, da je potrebno pred razpisom referenduma o samoprispevku slišati še mnenje občanov na zborih občanov in zborih delovnih organizacij, kakor tudi samoupravnih organizmov, družbeno-političnih organizacij, društev in drugih. Komisija obenem opozarja na precejšnjo časovno stisko. Vse predpriprave, vključno z referendumom o samoprispevku, bi morale biti končane v mesecu novembru, saj bi sicer zamudili možnost najema kredita pri Komunalni banki in hranilnici Ljubljana.

Upam, da sem s svojim prispevkom nakazal problematiko, obenem pa odprl razpravo o enem ključnih problemov, ki tarejo našo vsakdanjost. Franc Sterle

Nova brusilka na »Iverkii«

Pogledi niso več tako začudenj, vprašanja ne več tako čudna, nezaupljivo ironična.

Tako je bilo namreč takrat, ko so v skladišču ivernih plošč začela bobneti pnevmatska kladiva in razbijala nič kaj kvalitetni tlak. Začudenj pogledi so segali do globine treh metrov. Toliko so namreč globoki jaški za dvigalne odre. Ljudje so začudeno gledali, zakaj je treba prekopati več kot

polovico skladišča za eno samo brusilko. Bolj ko so posamezni temelji dobivali današnje obliko, bolj prepričljivi so bili lahko odgovori.

Komaj so skladišče zapustili gradbeni delavci, smo raztovorili brusilko, ki so jo pripeljali v dveh kosih. Pred prihodom švicarskega monterja smo jo sestavili, potem pa so se začela še preostala dela. Ko je bilo to končano, smo začeli

Nova brusilka v tovarni ivernatih plošč

Furnirnica v tovarni pohištva Cerknica

Novi stroji v furnirnici

Oddelek furnirnice sodi v Tovarno pohištva Cerknica med začetne oddelke, med tiste, ki pričnejo iz surovin oblikovati polizdelek — element, ki je sestavni del proizvoda. Polizdelek furnirnice so sestavljeni listi furnirja, ki jih nato klejarna prilipi na iverne plošče. Da pa lahko te liste furnirja pravilno sestavimo, potrebujemo posebne stroje in pravilno zaporedje dela — tehnološki postopek. Furnirnica ima v naši tovarni naslednje stroje: škarje za prečni rez furnirja, škarje za vzdolžni rez furnirja, stroje za spajanje furnirja.

Škarje za furnir se v bistvu ne razlikujejo od ostalih strojev, ki služijo temu namenu, le da tehnološki postopek priredimo tako, da prve škarje opravljajo samo prečni, druge pa samo vzdolžni rezu furnirja. Za škarjami pa so postavljeni stroji za širinsko lepljenje furnirja, ki jih preprosto imenujemo po proizvajalcu — Kuperji. Na teh strojih ves krojeni furnir zlepijo po širini tako, da dobimo ustrezno dimenzijo sestavljenega lista. Tako se oblikuje določena tehnološka linija, ki vsebuje omenjene stroje, poleg tega pa še ročna delovna mesta, na primer obrtovanje ter poljepljevanje furnirja. V naši furnirnici sta oblikovani dve taki liniji, in sicer za zunanji ter notranji furnir. Posamezna delovna mesta v liniji pa so povezana s transportnim trakom. Način dela je nov, zato je še vse povezano z začetnimi težavami, ki pa bodo postopoma, ko se naučimo novega načina transporta in dela, prenehale.

Če se povrnem k strojem furnirnice, ne morem mimo novih sodobnih strojev za širinsko lepljenje furnirja, ki sta nam jih dobavili firmi Fritz in Kuper iz Zahodne Nemčije. Oba stroja sta namenjena isti operaciji, vendar obratujeta povsem različno.

Prvotni stroji firme Kuper delujejo tako, da posebni valj pritiska ozek lepilni trak na spoj furnirja, ki ga potiskajo naprej podajalni koloti. Ta lepilni trak smo prvotno odbrusili, v zadnjem času pa smo furnir obračali tako, da je bil lepilni trak zalepljen na notranji strani. Pri takem delu pa je nevarnost, da furnir na spojih zaradi lepilnega traka slabo prime. Nov izpopolnjeni stroj pa deluje tako, da spaja furnir s pomočjo nylonske nitke, ki je prevlečena z lepilom in jo stroj cik-cak preplepi čez spoj furnirja. Delo teče zelo hitro, spoji so trdno zlepljeni, poteg tega pa nastane veliko večja lepilna površina kot pri lepljenju z lepilnim trakom. Stroj je mogoče preprosto nastaviti, zato so z njegovim delom vsi zelo zadovoljni.

Drugi, nekoliko bolj zamotan stroj, je dobavila firma Fritz. Ta stroj deluje na načelu robovnega lepljenja furnirja. Posebna naprava nanaša lepilo na robove furnirja, nato pa z grelci to lepilo, medtem ko stroj pomika stisnjeni furnir, posuši tako, da je furnir, ki pride iz stroja, že zlepljen. Ta način dela je neprimeren cenejši, ker ni treba ne lepilnega traku niti nylonske nitke, zahteva pa celo lepo poravnane spoje ter več pazljivosti pri delu. To pa se, če računamo prihranek pri materialu, vsekakor izplača.

Omenjena dva stroja, posebno stroj firme Fritz, sta najsodobnejša stroja na tem področju. Vendar razvoj tehnologije nezadržno napreduje, tako da bodo prav kmalu gotovo napravili še sodobnejše stroje. Zato se ne smemo uspraviti z mislijo, da bodo naši stroji vedno sodobni, temveč se moramo truditi, da bomo obdržali korak s časom in postopoma nabavljali vedno najsodobnejšo opremo. I. Hribar

s poskusnim brušenjem, da bi ugotovili, če vse naprave pravilno delujejo. Posluževanje brusilke je bilo seveda na »horuk« sistem, zato nismo mogli ugotavljati njene kapacitete. Brušenje je bilo kar natančno, saj v debelini plošč ni bilo večjih razlik od 0,1 mm. Pri tem je treba poudariti, da pri tako kratkem delu niso bili doseženi optimalni delovni pogoji, zato je treba pričakovati, da bo rezultat lahko še za malenkost boljši.

Kapaciteta brušenja je zelo velika. Maksimalna hitrost brušenja je 32 m/min. Če predpostavljamo delovno hitrost brušenja, potem bomo lahko lastno proizvodnjo plošč zbrusili v eni izmeni, če bo le dostava plošč na delovno mesto neprekinjena.

Vzdrževanje stroja bo zelo zahtevno delo, saj ob najmanjši napaki stroj »noče delati«.

Samo za primer: Nihanje brusilnega traku po brusnem valju uravnava tudi fotocelica. Fotocelica mora biti vedno čista, zato pihajo nanjo komprimiran zrak, ki mora biti tudi čist. Če pa je zrak

preveč vlažen, se na fotocelici naberejo vodne kapljice, ki onemogočajo njeno delovanje in se zato stroj ustavi.

Če bi se na odsosovalnem ventilatorju strgali pognoski jermeni, bi se ustavil, hkrati pa bi se ustavila tudi brusilka.

Varovanje stroja je zelo popolno.

Z zamudo bomo dobili vse transportne naprave, brez katerih pa brusilke ne bomo mogli uporabljati. Zato bomo šele sredi decembra lahko rekli, da imamo zelo natančno brušeno ploščo.

Z določitvijo lokacije za brusilko se je pokazalo, da bo naš skladiščni prostor zmanjšani tako, da bomo praktično ostali brez skladišča. Zato smo začeli graditi novo skladišče v podaljšku dosedanjega skladišča in razreza plošč. Hkrati je tako zgrajeno skladišče tudi tehnološko funkcionalno, saj bo povezano neposredno z oddelkom za brušenje in oddelkom za razrez. Manipulacija v skladišču bo mehanizirana, kar bo bistveno prispevalo k boljšim delovnim pogojem. F. Hvala

Nove sušilne naprave v TP Cerknica

Osebnostno ocenjevanje

Ocenjevanje delovnih rezultatov zaposlenih je zahtevno strokovno delo, ki predpostavlja ustrezno usposobljenost tistih delavcev, ki ocenjevanje v delovni organizaciji pripravljajo in izvajajo. Razen smotrne izbire najustrežnejše metode ocenjevanja in prilagoditve izbrane metode za uporabo v določeni delovni organizaciji — kar mora biti rezultat poznavanja metod ocenjevanja — se v zvezi s tem pojavljata predvsem dva problema:

— kdo naj ocenjuje delovne rezultate,

— kako naj poteka ocenjevanje delovnih rezultatov.

V zahodnih državah, kjer so se metode ocenjevanja razvile, ocenjevanje praviloma izvaja predstojnik za svoje podrejene delavce ali skupina ocenjevalcev, ki jih določi vodstvo podjetja.

V naših razmerah je osebno ocenjevanje prilagojeno družbeni strukturi in sistemu samoupravljanja, zato je končna odločitev dana v pristojnost samoupravnemu organu.

Čas osebne ocenjevanja v podjetju BREST za delavce, ki so zaposleni v režijskih službah, sega že pred uvedbo analitične ocenjevalne metode vrednotenja dela pa se je tudi sistem osebne ocenjevanja izboljšal ter kasneje izpopolnjeval.

Režijski delavci so po sedanjem sistemu razdeljeni v dve skupini, in sicer v grupo A in grupo B. Ocenjevalni list za grupo A ima 12, za B pa 8 ocenjevalnih kriterijev. Vsak kriterij je razdeljen na ocene od 1 do 5, kjer 1 predstavlja najnižjo, 5 pa najvišjo oceno. Na ocenjevalnih listih so vse stopnje že definirane, tako da je možno doseči najobjektivnejšo oceno.

Ocenjevanje se opravi vsakih 6 mesecev. Zadnje je bilo v začetku oktobra letos. Na podlagi podatkov iz vseh poslovnih enot so bile pri posameznih kriterijih ocene naslednje:

I. KVALITETA DELA

ocena 1	—	delavec
ocena 2	3,5 %	delavec
ocena 3	58,7 %	delavec
ocena 4	34,9 %	delavec
ocena 5	2,9 %	delavec

II. ODGOVORNOST PRI DELU

ocena 1	—	delavec
ocena 2	0,3 %	delavec
ocena 3	53,5 %	delavec
ocena 4	39,4 %	delavec
ocena 5	3,4 %	delavec

III. ODNOS DO IZVAJANJA NALOGE

ocena 1	—	delavec
ocena 2	2,1 %	delavec
ocena 3	54,5 %	delavec
ocena 4	37,6 %	delavec
ocena 5	5,8 %	delavec

IV. KVANTITETA DELA

ocena 1	0,3 %	delavec
ocena 2	1,8 %	delavec
ocena 3	52,9 %	delavec
ocena 4	43,4 %	delavec
ocena 5	1,6 %	delavec

V. SKRB ZA PODJETJE

ocena 1	—	delavec
ocena 2	3,4 %	delavec
ocena 3	55,9 %	delavec
ocena 4	35,9 %	delavec
ocena 5	4,8 %	delavec

VI. ZANESLJIVOST ODLOČITEV

ocena 1	—	delavec
ocena 2	6,9 %	delavec
ocena 3	60,0 %	delavec
ocena 4	31,7 %	delavec
ocena 5	1,4 %	delavec

VII. SODELOVANJE PRI DELU

ocena 1	—	delavec
ocena 2	0,5 %	delavec
ocena 3	42,1 %	delavec
ocena 4	51,3 %	delavec
ocena 5	6,1 %	delavec

VIII. POZNAVANJE DELA

ocena 1	—	delavec
ocena 2	3,4 %	delavec
ocena 3	44,2 %	delavec
ocena 4	47,6 %	delavec
ocena 5	4,8 %	delavec

IX. SAMOSTOJDOST PRI DELU

ocena 1	—	delavec
ocena 2	2,8 %	delavec
ocena 3	56,5 %	delavec
ocena 4	39,3 %	delavec
ocena 5	1,4 %	delavec

X. INICIATIVNOST PRI DELU

ocena 1	—	delavec
ocena 2	3,5 %	delavec
ocena 3	58,6 %	delavec
ocena 4	34,5 %	delavec
ocena 5	3,4 %	delavec

XI. SAMOIZOBRAŽEVANJE

ocena 1	5,6 %	delavec
ocena 2	27,2 %	delavec
ocena 3	55,0 %	delavec
ocena 4	11,1 %	delavec
ocena 5	1,1 %	delavec

XII. SPREJEMANJE DELA

ocena 1	—	delavec
ocena 2	1,1 %	delavec
ocena 3	20,9 %	delavec
ocena 4	68,8 %	delavec
ocena 5	9,2 %	delavec

Kriteriji V, VI, IX in X je samo za delavce iz grupe A, ker grupa B nima teh kriterijev.

Na podlagi navedenih rezultatov ugotavljamo, da osebno ocenjevanje teži navzgor, saj je povprečna ocena 3,41. Najslabša povprečna ocena je pri kriteriju samoizobraževanje, saj znaša le 2,77, najvišja pa je pri kriteriju sprejemanje dela z oceno kar 3,86.

I. Šrkli

Kaj je novega v montaži

Po dolgem času smo dočakali tudi rekonstrukcijo montaže. Ze dolgo let smo ugotavljali, da ta oddelek še zdaleč več ne ustreza svojemu namenu, da se je tu spremenila tehnologija dela, da se bo povečala tudi produktivnost in izboljšala kvaliteta izdelkov. Dobili smo avtomatski stroj za zabijanje moznikov, ki ima velike kapacitete. Rabimo samo dva delavca, ki strežeta stroju. Ta stroj pa ima tudi več možnosti: lahko mozniki z obeh strani, z obeh hkrati z 10 mozniki, samo da morajo biti mozniki kvalitativno izdelani. To je za sedaj malo težavno. Izdelovalci moznikov se bodo morali temu prilagoditi, ker drugače ne bo šlo. Zahteva je pač taka. Dolžina moznikov ni važna, saj se stroj namesti tako, kakršno dolžino rabimo. Debelino moznikov rabimo 10 in 8 milimetrov, medtem ko 6 milimetrov ne potrebujemo. Je pa škoda, da le-teh ne moremo uporabljati, ker je v montaži mnogo elementov, kjer bi uporabljali 6 milimetrski moznike. Verjetno bomo morali delati ročno, če ne bo novega stroja ali pa bodo tehnološko izpadli 6 milimetrski mozniki. Zamislite naše montaže so dobre, samo ni še vsega, kar je bilo v načrtu. Zasilno smo morali nastaviti

električne drogove visoke frekvence, da lahko sploh delamo, ker so po novem vse vrtalke in izvijači na komprimiran zrak. Ko bo vse na delovnem mestu v visokem položaju, bo delo lažje. Morali bomo urediti še transport na samo delovno mesto, tako da bo delavec samo na svojem delovnem mestu.

Pojavile pa se bodo težave, če ne bomo uspeli v proizvodnem procesu polizdelkov, kajti montaža zahteva samo kompletne proizvodne naloge. Nemogoče bo delati, če ne bo na zalogi vsaj polovica proizvodnega naloga. So pa še stvari, ki jih bo treba sproti reševati in intenzivno, da se ne bo kje kaj ustavilo. Novost pri nas v montaži je tudi, da smo delovne faze ali operacije razdelili. To smo morali napraviti zato, da je proizvodnja uspešnejša. Tehnologi bodo morali razmisliti, kako naj gredo elementi iz obdelave v montažo, da bi bilo čim manj prekladanja. Ni še popolnoma razčiščeno, ali bodo še stojke ali ne. Zanje skoraj ne bo mesta. So pa elementi, ki zahtevajo ravno stojke. O tem je več mnenj. Nekaj jih je za, nekaj proti. Zadnjo besedo bo morala reči tehnologija.

V. Šubic

Pravnik odgovarja

VPRAŠANJE: Ali ima delavec, ki je izključen iz delovne skupnosti, pravico do letnega dopusta, ki ga še ni izkoristil?

ODGOVOR: Temeljna določila o letnem dopustu so zapisana v čl. 63 temeljnega zakona o delovnih razmerjih (Ur. list SFRJ št. 43/66, 52/66, 26/68 in 20/69). Peti odstavek tega člena pravi:

»Delavcu, ki mu preneha delo pri delovni organizaciji po tretjem odstavku 33. člena, po prvem odstavku 100. člena, po 101., 102., 108. ali 109. členu, po 2. odstavku 115. člena ali po drugem odstavku 116. člena tega zakona, preden izkoristi letni dopust, do katerega je pridobil pravico, mora delovna skupnost do razrešitve zagotoviti ta dopust, razen če ni delovna organizacija, v katero stopa na delo, prevzela, da mu bo ona zagotovila letni dopust.«

Iz citiranega določila vidimo, da so vsi primeri, ko delavec lahko zahteva nastop letnega dopusta, natančno naštet. Med njimi ni navedenega čl. 113 TZDR, ki govori o izključitvi. Tako lahko sklepamo, da v primeru izključitve delavec nima pravice nastopiti še neizkoriščenega letnega dopusta.

Tako trditev nam podpre še čl. 113 sam, ki se glasi:

»Delavcu preneha delo v delovni organizaciji, če je izključen iz delovne skupnosti, in sicer z dnem vročitve dokončnega sklepa o izključitvi.«

Prenehanje dela pa pomeni izgubo vseh pravic, ki jih delavec lahko uveljavlja na podlagi efektivnega članstva v določeni delovni organizaciji, torej tudi izgubo pravice do letnega dopusta.

VPRAŠANJE: Ali sme delavski svet odpraviti splošni akt (pravilnik), ki ga je sam sprejel po predpisanem postopku?

Vajah članov industrijsko gasilskega društva. Nadzorovati mora, kako na varovanem področju izpolnjujejo določila o požarni varnosti, če delavci ne hodijo na prepovedanih mestih, ali so dohodni do požarnih naprav prosti, kako se odstranjuje smeti, odpadki in druge gorljive snovi. Poučevati mora delavce o ravnanju z ročnimi gasilskimi aparati in podobno.

S predajo varovanja premoženja poslovnih enot Bresta na področju Cerknice pričakujemo od vratarstvo-čuvajske službe in od podjetja Varnost, da bo premoženje skrbneje varovano, kot je bilo.

J. Klančar

ODGOVOR: Delavski svet sam tega ne more napraviti s preprostim sklepom. Postopek za sprejemanje, spreminjanje in razveljavljanje aktov interne zakonodaje je urejen z zveznim zakonom in s statutom.

Če želi delavski svet določen splošni akt odpraviti, bo moral dati najprej pobudo za to, pripraviti obrazložjen predlog in celotno stvar izpeljati po postopku, katerega temeljni element je petnajstdnevna javna razprava.

V kolikor gre res za odpravo akta v celoti in ne samo za spremembo posameznih določil, je treba pregledati tudi ustrezna določila statuta, kjer je govora o vrsti splošnih aktov, ki so v podjetju. Odprava akta, za katerega določa statut, da ga v podjetju sprejmejo, pomeni torej tudi spremembo statuta. Delavski svet bo odpravil splošni akt le tako, da ho sprejel (po določenem postopku) ustrezno spremembo statuta, to je, da bo iz statuta črtal neželene splošni akt.

VPRAŠANJE: Ali ima delavec pravico do enkratnega nadomestila zaradi odhoda na odslužitev vojaškega roka? Kaj o tem določa TZDR?

ODGOVOR: Novi temeljni zakon o delovnih razmerjih v nobenem izmed svojih določil ne omenja pravice, o kateri sprašujete. Tudi v pravilniku o delovnih razmerjih, niti v pravilniku o delitvi dohodka ni ustreznega določila.

Enkratno nadomestilo ob odhodu na odslužitev vojaškega roka je bilo uzakonjeno le s čl. 42 prejšnjega zakona o delovnih razmerjih. Oglejmo si, kakaj tako!

Delavcu je ob odhodu na odslužitev (ali doslužitev) vojaškega roka prenehalo delovno razmerje v smislu 2. točke 318. člena starega ZDR. Nedvomno je z namenom, da bi se vsaj delno omilila trdota tega predpisa, isti zakon določal v čl. 42 pravico do navedenega »nadomestila«.

Novi temeljni zakon o delovnih razmerjih pa prinaša v čl. 131 za delavce, ki odidejo na odslužitev (doslužitev) rednega vojaškega roka večjo ugodnost kot so jo imeli po prejšnjem zakonu. Po novem določilu ostane tak delavec še naprej član delovne skupnosti, le da mu pravice iz dela in po delu — mirujejo. Če se delavec po doslužitvi vojaškega roka v predpisanem času vrne na delo, ga mora delovna skupnost ustrezno zaposliti.

Z. Zabukovec

Vratarsko-čuvajska služba v novih pogojih

Delavski svet Tovarne pohišstva Cerknica je 8. julija 1969 sklenil, da bodo zaupali vratarstvo-čuvajsko službo specializiranemu podjetju za čuvanje družbene imovine Varnost iz Ljubljane.

Do tega sklepa je prišlo zato, da bi bilo varstvo premoženja bolj učinkovito in dosledno.

S 1. oktobrom je podjetje Varnost dokončno prevzelo čuvajsko-vratarsko službo oziroma varstvo premoženja Tovarne pohišstva, Ba-

Pred prevzemom so bile personalne spremembe. Vratarji-čuvaji so bili testirani; vsakega vratarja so preverili, ali je sposoben opravljati to nalogo.

Tovarna pohišstva je izdelala nov program za delo čuvajsko-vratarske službe, po katerem je podjetje Varnost dolžno dosledno varovati premoženje. Po tem programu mora vratarstvo-čuvajska služba poleg čuvanja objektov in sredstev za delo ter požarne varnosti opravljati še nekatere naloge, ki so pogojene z delovnim redom varovanih poslovnih enot. Tako so vratarji ob glavnem vходу dolžni preverjati, če delavci ob prihodu na delo ne prinašajo s seboj alkoholnih pijač ali predmetov, ki jih pri delu ne potrebujejo, pa tudi če niso vinjeni, če s tovarniškega območja ne odnašajo predmetov, ki so last Bresta, če ne vstopajo na varovano območje tuje osebe, ki za to nimajo posebnega dovoljenja ali niso v spremstvu ustreznih odgovornih oseb.

Skrbeti morajo, da delavci, ki delajo v neposredni proizvodnji, nemoteno prihajajo na delo samo med 5.30 in 6. uro, 13.30 in 14. uro ter med 21.30 in 22. uro. Tovarniško območje pa lahko zapuščajo do pol ure kasneje po končanem izmenskem delu.

Za vstop in izhod po rednem delovnem času morajo imeti člani kolektiva posebne dovolilnice. Delavce, ki zamujajo delo, vratar

zapiše in s posebno prijavo sporoči o tem v poslovne enote. Delavci, ki delajo v režijskih službah, smejo nemoteno prihajati v tovarno od 6.30 do 7. ure.

Vinjenih delavcev vratar ne sme puščati na tovarniško območje. Če se vinjen delavec vratarju upira, lahko le-ta pokliče na pomoč milicnika. Vratar mora skrbeti, da puščajo delavci motorna vozila na mestu, ki je za to določeno in mora biti praviloma izven varovanega območja.

Ključne prostore, ki so ponoči ter ob dela prostih dneh zaklenjeni, hranijo v vratarnici. Izdajati jih smejo samo osebam, ki so pooblašene za to. V primeru, da kateri izmed delavcev krši pravila v zvezi z varstvom ljudi in premoženja, mora vratar to takoj sporočiti splošnim službam poslovnih enot.

Poleg naštetih ima vratarstvo-čuvajska služba še vrsto opravil in nalog. Vratarji ob zadnjem vходу imajo povsem drugačne naloge od vratarjev ob glavnem vходу. Tako, ko se zmrzači, morajo najmanj vsaki dve uri obhoditi in nadzorovati tovarniške objekte po določenih poti. Čez dan pa morajo nadzorovati promet pri zadnjih vratih.

Vodja vratarstvo-čuvajske službe ima poleg dolžnosti, da razporeja in nadzoruje vratarje, še požarno varnost. Dolžan je polniti gasilne aparate, skrbeti za red v gasilski shrambi, sodelovati pri

Vodja izpostave podjetja Varnost S. Zakrajšek

zenske žage, Tovarne ivernatih plošč in Skupnih strokovnih služb.

Lani vroči Orient - letos Skandinavija

OSLO — prečudovito mesto. Zagledali smo ga ob vходу v istoimenski fjord, vsega obsijanega v popoldanskem soncu. Čudovita modrina morja, kot jo sicer pozna le še Mediteran, gosto posejani, z bori poraščeni otočki tik pred mestom, daleč v morje štrleči polotok Bygdoy, ponos norveške pomorske tradicije, v ozadju pa terasasta lega norveške metropole, ki jo zaključuje svetovno znana holmenkollenska skakalnica z daleč vidnim, 150 m visokim stolpom-zaletiščem. Eno najlepših mest, kar sem jih videl doslej.

Morje je bilo in je še danes Norvežanom vse. Ugodna obmorska lega s slikovitimi, globoko v kopno zajedenimi fjordi in skopa zemlja je že v preteklosti silila Norvežane na morje, kjer si še dandanes služijo svoj kruh. Na svojo pomorsko tradicijo so Norvežani sila ponosni. To dokazuje polotok Bygdoy, ki je pravzaprav en sam pomorski muzej. Posebno mesto zavzemajo vikinske ladje iz približno leta 1000 našega štetja, ki so jih odkrili na dnu Oslo fjorda, s vsi skrbjo dvignili in očistili, tako da so skoraj nepoškodovane na ogled številnim turistom. S takimi ladjami so Vikingi nekajkrat prepluli širni Atlantik, prvi odkrili in poselili Island, boja pa tudi kot prvi Evropejci stopili na severnoameriška tla. Mimogrede: teorija o tem, da so Ameriko odkrili Vikingi, dobiva v zadnjem času vse bolj realna tla in tako stopa Kolumb s svojo ekspedicijo v ozadje, kar seveda Špancem, pa tudi Italijanom ni ravno prav, ko izgubljajo primat. Ko človek gleda te primitivne, preproste vikinske barke, šele dojamemo, kako drzno so se upali predniki Norvežanov prepuščati valovom in viharjem severnega Atlantika.

Drugi muzej priča o tem, kako se je Thor Heyerdahl s tovariši na primitivnem splavu Kon Tiki prepuščal valovom južnega Pacifika, ko je v zahodni smeri plul iz Peruja na Polinezijsko otočje, hoteč dokazati podobnost kulture Južne Amerike in Polinezije. Ta podvig se mu je posrečil leta 1950-51. Njihovi doživljaji v sliki in besedi privabljajo množico turistov in znova budijo ponos Norvežanov ob slavnem rojaku.

Tretji muzej na tem polotoku pa je posvečen ladji Fram, s katero se Norvežani najbolj ponasajo. Ta lesena, za tiste čase fantastično grajena ladja, je nosila Nansena v arktična morja, pa Amundsena na njegovo edinstveno potovanje v antarktična morja.

Nova restavracija na Rakeku

Trgovsko gostinsko podjetje Škocjan na Rakeku je leta 1968 odkupilo od Lesne industrije Jelka v Begunjah stanovanjsko poslovno stavbo na Rakeku na Partizanski cesti. To stavbo je v letih 1962 in 1963 zgradila nekdanja Tovarna lesnih izdelkov Tisa za samski dom in obratno menzo, kasneje pa odkupila Jelka iz Begunj za upravne prostore. Po razdružitvi obratov na Uncu in Begunjah je ta stavba ostala prazna in neizkoriščena.

Glede na njeno funkcionalnost (velika restavracija, samske sobe) so organi upravljanja TGP Škocjan sklenili, da bodo stavbo odkupili in jo dokončno usposobili za njen nekdanji namen.

V okviru perspektivnega razvoja podjetja, to je prihodnje gradnje novih gostinskih turističnih kapacitet in obnovitve sedanjih gostinskih obratov, naj bi stavba služila predvsem za namestitev mladih gostinskih kakov, ki jih izučuje podjetje v so-

ja, ko je kot prvi človek stopil na južni pol. Fram je bil nekajkrat ujet v ledene plošče hladnih voda Arktike in Atlantika, njegovi mornarji so se borili z valovi in mrazom — 45 stopinj C, vrvi so bile na debelo pokrite z ledom — vendar je njegova močna, lesena konstrukcija zdržala in danes zaslužen počiva v velikem muzeju, napravljenim nalašč zanj v čast in slavo pogumnim Norvežanom.

Holmenkollen je pojem smučarskega skakalnega športa. Vsako leto se tod zbere več kot 100.000 gledalcev. Poleti pa ta velikanaka sameva, obiščejo jo le priložnostni turisti. V lepo urejenih prostorih — pod odskočno desko je tudi manjša restavracija — si lahko ogledate ves razvoj norveškega smučarskega, zlasti skakalnega športa, stene tega muzeja pa krasi slika vseh zmagovalcev holmenkollenskih prireditev...

Na ulicah Osloja ni čutiti tistega mestnega temperamenta, kot ga izžarevajo južnjaška mesta. Ljudje so bolj zadržani, hladni, pač skladno s podnebjem. S tem pa nočem reči, da so neprijazni. Na vprašanja radi odgovarjajo, Jugoslovane pa zaradi prijateljskih vezi, skovanih med 2. svetovno vojno in zaradi Planice, še posebej cenijo.

Turistični prospekti mesta nas vabijo, naj si ogledamo Vigelandov spominski park. Ker opis mnogo obeta, gremo na ogled. Ni nam žal. Pred seboj imamo najčudovitejši park, kar sem jih videl, življenjsko delo enega samega človeka, največjega norveškega kiparja Vigelandanda. Tu je 160 čudovitih skulptur iz kamna, bronu in železa, ki prikazujejo človekovo rojstvo, življenje in smrt. Njegova izrazna moč je enkratna, preveča pa jo neusahljivi optimizem. Človek z občudovanjem strmi v to dovršeno mojstrovino, ki je res vredna tako številnega obiska, kot je bil tisti dan. Ne zamudite obiska v tem parku, če vas pot zanese v Oslo!

Kar težko nam je bilo po treh dneh zapustiti prijetno Norveško. Prijetno tudi zato, ker imaš zaradi izredne dolžine dneva časa za ogled na pretek. Proti enajsti uri zvečer se začne polagoma mračiti, novi dan pa se poraja že ob dveh jutraj. Prave, temne noči sploh ni, temveč je le nekakšen mračen prehod iz dneva v dan, saj ob desetih zvečer lahko bereš pri dnevni svetlobi.

delovanju z Gostinskim šolskim centrom v Ljubljani.

Trenutno ima podjetje 25 učencev za poklicne gostinske delavce in dva dijaka na Srednji hotelski šoli.

Stavbo bi lahko uporabili za soliden gostinski lokal. Le-ta bo kot sodobna restavracija, ki ustreza vsem novjšim zahtevam, služila kot šolski obrat v okviru podjetja. V tem obratu se bodo izpopolnjevali strokovni kadri, v njem pa bodo prirejali tudi tečaje za sodobnejšo strežbo oziroma pripravo jedil.

Ker so stavbo v zadnjih dveh letih uporabljali v vse mogoče namene, restavracijski prostor pa celo za skladišča, jo je bilo treba obnoviti, zamenjati pode, stavbeno pohištvo in urediti zahtevane sanitarije za goste in zaposlene.

Restavracija bo imela sodobno kuhinjo z vsemi stroji in pripomočki, točilnico in restavracijo s 70 sedeži in posebno sobo.

M. Vukičević

Avtostop je na Švedskem dokaj priljubljen in pogost. Ker smo bili trije, smo imeli pač mesto za kakšno brhko severnjakinjo. S primerno hitrostjo jo ubiramo proti Stockholmu, ko nas zaustavi dve dekleti. Kratak posvet in že sta v avtu. Iz pogovora zvemo, da sta zelo zanimivi dekleti, doma iz Nordcapa, najsevernejše točke Evrope. Z avtostopom si ogledujeta Skandinavijo. Ponudimo slivovko, pa se jima skoraj zaleti. Nista vajeni tako močnih pijač, pravita. Postrežemo s cigareto in uživajo vlečeta vsaka svojo. Čez čas privlečeta vsaka svoj meh tobaka in z rutinirano spretnostjo mahoma zvijeta cigarete. Kot naši dedje v polpreteklosti. Na vprašujoče poglede pojasnita, da je tako pač mnogo ceneje kot kupovati cigarete. Verjamem ji-

ma, saj je Nordkap »še kar« da-leč od tobačnih nasadov. Potem povesta, da je pri njih sedaj dan brez noči, visokega drevja sploh ne poznajo, zato ob poti občudujeta bogate švedske gozdove in da imajo »gori« na severu takole kakih 9 mesecev ostro zimo z minimalnimi temperaturami okrog — 35 do — 45 stopinj C. Kar mraz me stresa ob tem pripovedovanju. Vožnja hitro mine ob takem klepetu in pri Örebro se poslovimo, ko bosta stopali naprej čez severno Švedsko v svojo domovino onkraj polarnega kroga.

Se zanimате za nudistične kampe? Bi radi pokukali vanje? Ob

čudovitih švedskih jezerih jih je dovolj in brez ceremonij jih lahko obiščete. Saj na Švedskem resni mogoče iti mimo tolikanj ponavljane severnjaške »gole« svo-bode, ne da bi vanjo pokukal »spodobni« Evropejec. Pravih meja med goloto in oblečenostjo pravzaprav ni, zato ne bodite presenečeni, če se vam bo ob obali kakega jezera tako rekoč pred očmi sleklo kako deklo do golega in mirno zaplavalo v bistri vodi. V daljavi že slutimo Stockholm. O »severnih Benetkah«, kot mu pravijo, pa kaj več morda kdaj drugič.

Konec
J. Lavrenčič

Brioni — čudovit muzej

Občinski komite Zveze komunistov Cerknica je povabil člane odbora za proslavo 50-letnice KPJ, sindikatov in mladine na dvodnevni izlet v Pulj in na Brion. Z velikim sapovim mercededom smo hitro prevozili Kras in pozdravila nas je sončna Istra.

V Fažani pri Pulju smo se vkrcali na manjšo ladjo, ki nas je čez dva kilometra široki fažanski preliv prepeljala na Veliki Brion, največjega od štirinajstih otokov Brionskega arhipelaga. Po kratkem pozdravnem nagovoru nam je vodič razkazal čudovito zbirko arheoloških najdb, flore in favne. Brioni so v zgodovini večkrat menjali lastnike in vladarje, pa tudi vojne niso šle mimo. Doživljali smo spopade minulih civilizacij in kultur, ki še danes kljubujejo času. Otočje je dobilo ime še v času Ilirov v četrtem stoletju pred našim štetjem, imenovali so ga Brevona.

V prazgodovini so tod v velikih gozdovih med visokimi praprotni in blatnimi plitvinami živeli dinosavri. Ti velikani so bili dolgi čez 10 metrov. Videli smo okamenele odtise njihovih ogromnih stopal. Danes predstavljajo ti odtisi veliko vrednost in atrakcijo. Ko so izumrli dinosavri — legenda govori, da so bili dinosavri preveč leni ljubimci in so zato izumrli — so se tod naselili prvi ljudje. Morje in viharji so izbrisali dokaze o njihovem življenju. Sledili so jim Iliri in leta 177 Rimljani.

Otočje se je tedaj močno razvilo. Do danes so se ohranili ostanki gospodarskih dvorcev, širokih oljčnih gajev in vinogradov.

Prastara srhljiva legenda govori o Gaju Lucianiju, najpogumnejšem vozniku kvadril na tekmah v puljski areni, zmagovalcu, ki so ga slavili od Rima do Pulja. Zaljubljen se je v lepo Lidijo, ženo bogatega starega patricija, ki je bil lastnik opekarn, tovarn amfor in oljarn. Starec je zvedel za nezvestobo, ko je lepa Lidija ob zmagi svojega ljubimca Gaja v puljski areni preglasno »navijala« zanj.

Izmislil si je grozno maščevanje. Na gostiji, ki so jo priredili v čast velike Gajeve zmage, so izmamili Gaja v podzemeljske dvorane, češ, da ga tam čaka Lidija. Padel je v past in so ga živega zazidali. Lidiji pa so sporočili, da je s heterami odplul na morje. Slutila je, da so ga umorili, zato je nora od bolečine skočila s pečine. Šele leta 1912 se je legenda o nesrečnih zaljubljenih izkazala za resnično, ko sta dva dunajska arheologa odkrila v ostankih starčeve vile zazidano sedečo okostje, ki je imelo na roki zlato verižico z napisom Gaius Lucianus Bassus.

V poznejših stoletjih je na Brionih tudi večkrat razsajala kuga. Zgradbe, vinograde in oljčne gaje je prerasla sredozemska makija.

Leta 1813 je Brione za 75 tisoč zlatih forintov kupil dunajski je-k-larski magnat Paul Kupelweiser. Ta je s pomočjo fažanskih ribičev in pod vodstvom slovitega istrskega gozdarskega strokovnjaka Alojza Čufarja vrnil Brionom prejšnji sijaj. Brioni so bili spremenjeni v čudovit park. Zanimivo je, da se je Kupelweiser odločil za Brione šele po tehtanju lepot Caprija, Cerkniškega jezera in Brionov. Malarično otočje je rešil doktor Koch, ki je odkril bacil kolere. V dvoletnem bivanju na otočju je ugotovil, da komarji ne morejo preleteti fažanskega preliva. Zato je s požigi, petrolejem in kininom uničeval legla komarjev.

Med prvo svetovno vojno so bili Brioni avstrijsko vojaško oporišče. Leta 1930 je zaradi velikih dolgov bankrotiral sin Paula, Karel Kupelweiser. Na otoku je napravil samomor in leži v grobnici ob svoji ženi. Zgodovinsko še ni potrjena verzija, da se je Karel ubil zaradi nezveste žene, ki mu je ušla z nekim ameriškim višjim oficirjem.

Leta 1943 sta na Brionih nekaj časa prebivala nacistični admiral Dönitz in general von Lehr. V letu 1945 so Brione bombardirali zavezniki in uničili vse zgradbe. Po osvoboditvi je na Brionih rezidenca predsednika republike Josipa Broza-Tita.

Danes so Brioni zelo lepo urejeni. Na poti po Velikem Brionu smo videli stotine živali, največ srnjadi in jelenjadi, fazanov, antilop in gazel. Prelepo je urejen tudi živalski vrt, katerega pogosto obiskuje predsednik Tito. Še posebej velja omeniti rastlinstvo. Tu družno rastejo lovov, ciprese, agave, bor, pinije, črnika in še mnoge druge subtropske rastline. Zanimivo je, da je poprečna poletna temperatura 23 stopinj C. V zraku je namreč precejšen odstotek blagodejne vlage.

Ko smo se ob sončnem zahodu poslavljali od prijaznih Brionov, ko se je iskrla široka razpenjena

brazda za našo ladjo, smo znova podoživljali minule davnine in resničnost doživljate dne. Sprejel nas je bahavi Pulj z monumentalno areno.

Ogledali smo si še veliko ladjedelnico Uljanik v Pulju. Ta je nastala 1856. leta in dobila ime po oljki, ki raste na otoku sredi proizvodnih obratov. Ladjedelnica zaposluje več kot 5000 ljudi, gradijo pa najmodernejše ladje vseh tipov izključno za izvoz. Zaprti Sueški kanal narekuje potrebo po večjih plovnih objektih, zato se je Uljanik pravočasno preusmeril na gradnjo velikih ladij. Pravkar dokončujejo velikanko s 85 tisoč brt za Norveško, zatirujejo pa, da se bodo v kratkem lotili še večjih ladij. Problem imajo s prostorom, saj velikih objektov pravzaprav nimajo kam privezati. Pred časom so se odločili za zanimivo gradnjo ladij. Ladjo zgradijo v dveh delih, obe polovici pa zavarajo pod vodo v celoto. Ladjedelnica Uljanik proizvaja tudi ladijske diesel motorje, ima lastno elektro proizvodnjo, v njenih delavnicah pa nastaja tudi vsa ostala oprema ladij. Cezocanska ladja je namreč pravo plovčevo mesto. In Puljčani so ponosni na svoje delovne uspehe. Tuji strokovnjaki menijo, da je pravo čudo, da njihov izdelek za Brazilijo, ladja Anna Neri, ob znanem trčenju ni potonila. Po ogledu ladjedelnice smo se s predstavnikmi podjetja zadržali v razgovoru. Povedali so, da se šest sorodnih podjetij delno integriralo v »Jadranski brod«, ki ima kar 18.000 zaposlenih. Problem pa je v tem, ker hoče vsakdo od njih proizvajati vse. Nevzdržna da je tudi bančna politika. Domači trgovski mornarici praktično ne morejo prodati lastnih izdelkov. Ladjedelnica Uljanik je napravila na vse velik in obetajoč vtis, srejem vodstva podjetja pa je bil nadvse prijeten.

Vračali smo se po vzhodni obali Istre, ki doživlja velik gospodarski napredek.

F. Sterle

Skupina udeležencev izleta na Brionih

Ob ustreljenem kosmatincu velik uspeh lovcev

Zlata medalja v Javorniku

O pokojnih vedno najlepše. Pa čeprav gre v tem primeru za medveda. In to za pravega medveda z dimenzijami borca teške kategorije. Da je medved pokojen, je znano širom naše doline. Pri lovcu, tudi članu našega kolektiva, bi na račun pobrane vstopnine lahko zgradili dostojen razstaveni prostor za bodoče trofejne primerke (oglednine seveda ni pobiral).

Dogodilo se je na otvoritvenem skupnem lovu. Že utrjeni lovci smo se razporedili po čakališčih na predzadnji pogon tega dne (zadnji je bil že organiziran nekoliko niže v dobrobit našega gostinstva). Vrhovi Javornikov so se zlatili v žarkih zahajajočega sonca. Burja je ovijala po vhodih ter mrazila čakajoče. Lovci so na čakališčih nestrpno čakali začetek hopanja gonjačev. Nekoliko z mislijo na zadnji pogon v topli sobi, predvsem pa — sedaj bo zagotovo uspeh.

Prišel se je pogon. Divjad, obkrožena od lovcev in gonjačev, je iskala vrzeli v tem obroču. Nekateri je uspelo, toda košuti in medvedu je bila to zadnja pot. Da bi bil vmes tudi medved, ni nihče predvideval.

Nenadoma lovec, ki je ustrelil medveda, zasliši sopihanje, kate-

ro se mu je vedno bolj približevalo. Kolikor so bili glasovi gonjačev močnejši, toliko bliže je bilo sopihanje. Lovci v zadregi. Medved ni imel namere spremeniti smeri, lovec je ni mogel. Da je bilo srečanje neizbežno in za medveda poslednje, že veste. Z natančnim strelom je prekinil dirko. Medved se je samo nekoliko opotekel in obležal. Strel mu je prebil srce.

To se je zgodilo v Čolnarskih dolinah. Kako je potem medved prišel na razstavno mesto in drugi zapetljaji, to je že druga zgodba. Tudi o kvaliteti salam vam ne bi mogel danes povedati. Pravijo, da se morajo posušiti.

Povedal vam bom samo osnovne podatke iz njegove osebne izkaznice (brez starosti, čeprav je on).

Dolžina kože, merjeno po pravilih, znaša 220 cm, širina na najožjem delu 105 cm. Teža ocenjena 280 kg.

Po lovskih pravilih je dobil 315 točk, kar je 15 točk več, kolikor znaša minimum za zlato medaljo.

Ce bi ga ustrelil inozemski lovec, bi moral plačati 2800 dolarjev brez ostalih stroškov.

Morate priznati, da se zlato medalje ne dobijo samo na olimpijadah, ampak tudi v Javorniku.

Izlet in tekma na Sviščakih

Po daljših pripravah so letos prvič tudi člani iz Skupnih strokovnih služb odšli na izlet. Odločili so se za Sviščake.

V programu so imeli kulturni spored in tekmovanje v streljanju z zračno puško. Kot vedno je bila tudi tokrat udeležba bolj slaba, kljub temu da je bilo vreme zelo lepo in program zanimiv. Kulturne prireditve ni bilo, ker so bili tovariši, ki naj bi jo uprizarili, zavzeti z drugim delom. Zato pa je odlično uspelo strelsko tekmovanje.

Angelca Debevc

Tekmovalo je osem tovarišic, ki so se potegovala za naslov najboljših strelke, in pet tovarišev za naslov najboljšega strelca na SKS v letu 1969.

Med ženskami je v hudi konkurenci zmagala Angelca Debevc, drugo in tretje mesto pa sta si delili Venka Kebe in Iva Kebe.

Naslov najboljšega strelca si je priboril Vinko Mikecin, drugo in

tretje mesto pa sta zasedla Ivan Škrli in Emil Lah. Omeniti je treba, da je Angelca Debevc dosegla največ točk.

Po končani podelitvi diplom in strelskih značk je bila v planinski koči Lesonit zakuska, kjer je odlične čevapčice preskrbel Franc Tavželj.

Z izletom so bili vsi zadovoljni. Pohvalili so uslužnost Turističnega društva iz Ilirske Bistrice, ki je posredovala informacije za organizacijo izleta in osebje Lesonitove koče za dobro in ceneno postrežbo.

Grajali so le odgovorne organe zaradi skrajno pomanjkljivih kažipot, saj so imeli z voznikom vred veliko bojazan, da se bodo pripeljali v čisto drug kraj, samo na Sviščake ne.

Vsem je odleglo, ko jim je voznik tovarnjaka povedal, da so le na pravi poti. S. Bogovčič

Vinko Mikecin

Iščemo šahovske talente

Vsem reševalcem se opravičujemo za napačno postavljen diagram št. 9. V tiskarni zatrujejo, da jim je zopet zagodel »tiskarski škrt«, ki se mimogrede — ne razume v šah, mi pa trdimo, da je kriv tehnični urednik glasila, ki ga žal nimamo. Sporni diagram smo izločili in upoštevali ostale štiri rešitve. Za vse pravilne rešitve iz zadnje številke Obzornika prejmejo reševalci torej po 12 točk. Prosimo za razumevanje!

Uredništvo

Nagradno tekmovanje v reševanju šahovskih problemov in kombinacij gre počasi v drugo polovico. Tudi tokrat smo prejeli veliko število odgovorov — od te-

ga je bila velika večina pravilnih. Tako imamo doslej prek 20 tekmovalcev, ki so zbrali maksimalno število možnih točk (20). Kaže, da bo do odločitve prišlo morda šele v zadnji seriji.

Upamo, da vam tudi današnje kombinacijske naloge ne bodo pretrd oreh. Prvi dve predstavljata dve iz osnovnih kombinacij šahovske končnice. Tretja zahteva taktično zelo premeten končni napad, četrta — preprosta kombinacija, ki omogoči črnemu osvojitve kvalitete (trdnjavo za konja), zadnja pa zelo poučno kaže, kako se ne sme podcenjevati možnosti, čeravno že izgubljene vojske.

Diagram št. 11

Beli na potezi dobi

Diagram št. 12

Beli na potezi dobi

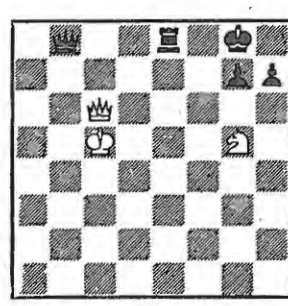

Diagram št. 13

Beli na potezi dobi

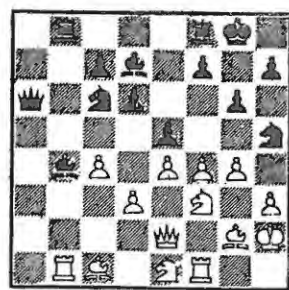

Diagram št. 14

Črni na potezi osvoji kvaliteto.

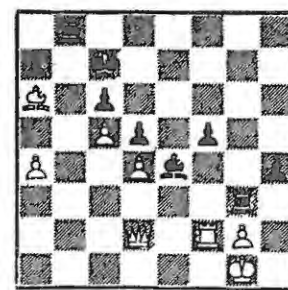

Diagram št. 15

Črni v izgubljenem položaju poizkusi še z Tb1+, beli npremišljeno odgovori Kh2 in je matiran. Kako?

PRAVILNE REŠITVE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE OBZORNİKA

Št. 5

1. Lg8, Tg8: (Kg8)
2. Dh7 mat.

Št. 6

1. Tf8+, Kf8:
2. Df7 mat ali
1. ..., Tf8:
2. Dd7 mat.

Št. 7

1. Lg6+, Kg6:
2. Dg8 mat.

Št. 8

1. Th6, gh6:
2. g7 mat, ali
1. ..., L poljubno
2. Th7: mat.

Št. 10

1. Le3, De3:
2. Df2, Df2:
3. a5+, K poljubno pat.

II. kriterij slovenskih mest v atletiki

Dne 5. oktobra letos sta moška in ženska atletska ekipa iz Cerknice odpotovali v Trbovlje, kjer sta se pomerili z ekipami iz Kopra, Kočevja in z domačim Rudarjem.

Ze zgodaj zjutraj je avtobus veselih in optimistično razpoloženih fantov in deklet odpeljal proti Trbovljam. Med potjo ni manjkalo šal in dovtipov. Tudi Tone Kraševac, ki je v Trbovlje potoval kot predstavnik občinske skupščine, se je nemalokrat spustil v zbadljivi razgovor.

Po dveurni vožnji je avtobus s tekmovalci prispel v Trbovlje, kjer se je ob desetih na stadionu Rudarja pričelo tekmovanje.

Najprej je bil na sporedu tek na 100 m za moške. Na start so se pripravili Šmon, Kočevac, Žerjav in Truden. Ze takoj na startu sta si Šmon in Kočevac pridobila prednost, ki sta jo do cilja samo še povečala. Zmagal je Šmon z odličnim rezultatom 11,2, Kočevac je tekel 11,3, zapletlo pa se je pri 3. in 4. mestu. Truden je prišel v cilj tretji dva metra pred Žerjavom in vsi Cerkničani smo bili v to prepričani. Po zvočniku pa smo izvedeli, da sodniki menijo

drugače. Zaradi svoje neizurjenosti ali vihravosti so nekako zamenjali imena ali proge — to še sedaj ni jasno — in prisodili tretje mesto Žerjavu. Vse pritožbe Cerkničanov niso pomagale. Sodniki so ostali pri svoji odločitvi in Cerknica je bila ob dve dragoceni točki.

V suvanju krogle je cerkniški tekmovalac Franc Popek zasedel 3. mesto z dobrim rezultatom 11,32 m. Dejal pa je, da bi sunil več, pa mu ne leži suvanje iz kroga.

V skoku v daljavo je Jože Mele zasedel tretje mesto s solidnim rezultatom 5,78 m.

V skoku v višino je bil Edo Modic presenetljivo drugi, takoj za državnim mladinskim prvakom Medveščkom, ki je že preskočil dva metra.

V teku na 400 m je Iztok Razdrih dosegel tretje mesto s solidnim rezultatom 56,0.

Zelo razburljiv je bil tek na 1500 m, v katerem je Trbovelčan Plahuta ves čas teka vodil, tik za petami pa mu je sledil Cerkničan Jurca. 200 m pred ciljem je začel Jurca finiširati, Plahuta pa ni hotel popustiti. V ciljni ravni-

ni sta tekla tako, da so imeli prisotni občutek, kot da tečeta na 100 m. Tik pred ciljem je Jurca Plahuto pretekel in tako priboril Cerknici prvo mesto in 6 dragocenih točk.

V teku na 3000 m je bil zmagovalec znan že pred startom. Cerkniški reprezentant Stane Ferfila ni imel resnejšega nasprotnika, saj je zadnje uvrščenega Pintariča prehitel za cel krog.

Uspešen je bil tudi mladi cerkniški metalec kopja Tone Zalar, saj je še mladinec, pa je zmagal v članski konkurenci z odličnim rezultatom 56,95 m.

V teku žensk na 100 m je pričljivo zmagala Mira Rudolf, ki pa se je že pred tekmovanjem poskušovala, tako da je z največjim naporom pritekla v cilj in ni mogla nastopiti še v štafeti 4 krat 100 m, kar je za cerkniško žensko ekipo pomenilo izgubo prvega mesta. Modičeva je bila tretja.

V štafeti 4 krat 100 m za ženske so bile cerkniške atletinje tretje in tako zapravile prvo mesto v skupni razvrstitvi. Če bi pritekle 2 desetinski sekunde prej v cilj, bi bila štafeta druga in bi tako v skupnem seštevku zmagale. V metu krogle za ženske je Vlasta Likar dosegla zelo dober rezultat 10,03 m in si je z njim priborila drugo mesto.

V skoku v daljino je Magda Cimperman skakala pod svojimi zmogljivostmi. Njen najboljši rezultat je 4,97 m, tokrat pa je skočila le 4,67 m in bila druga.

V metu diska je Branka Trampuš dosegla odličen rezultat in prvo mesto z metom 28,8 m. Ana Urbas je v teku na 400 m dosegla poprečen rezultat in zasedla dobro drugo mesto.

Iz rezultatov je videti, da je moška ekipa Cerknice zasedla odlično drugo mesto v solidni konkurenci. Ženska ekipa je zasedla 2.—3. mesto z istim številom točk kot prvo uvrščena ekipa, kar je tudi zavidanja vreden uspeh. Sodniški zbor je Koprčanke uvrstil na prvo mesto, ker so imele največ prvih mest v posameznih disciplinah.

Cerkniški atleti so na tem tekmovanju dokončno dokazali, da pomenijo nekaj tudi v republiškem merilu, saj to uvrstitev lahko enačimo s sedmim mestom v republiki.

II. kriterij slovenskim mest v atletiki je v celoti uspeh. Organizator, občinska zveza za telesno kulturo Trbovlje, je tekmovanje dobro organizirala, le sodniki in časomerilci so delovali zelo negotovo in delali začetniške napake. Franc Popek se je že pred tekmovanjem zelo pritoževal, ker ni mogel dobiti urnika tekmovanja, kar je za prireditelja velik spordslaj.

Tekmovalcem je bilo še posebej všeč, da so dobili za doseženo 1., 2. in 3. mesto namesto običajnih diplom kolajne, le tisti, ki je zasedel četrto mesto, se je moral zadovoljiti z diplomom.

Kolajne in diplome so na slavnosten način podeljevali predstavniki občinskih skupščin. Tudi Tone Kraševac je imel čast podeliti tekmovalcem odličja in jim čestitati. J. Truden

ALI VESTE...

...da je v Cerknici ponovno zaživel planinsko društvo? Predsednik društva je Tone Urbas, prijave pa sprejema Janez Hren iz Tovarne pohištva Cerknica. Letna članarina je deset novih dinarjev.

S. Bogovčič

BRESTOV OBZORNİK — GLASILO KOLEKTIVA BREST CERKNICA — Glavni in odgovorni urednik Danilo Mlinar — Urejuje uredniški odbor: Štefan Bogovčič, Vojko Harmel, Franc Hvala, Tone Kebe, Jože Klančar, Jožica Matičič, Danilo Mlinar, Ivo Stefan, Valentin Šubic, Franc Tavželj, Dušan Trovovšek in Magda Urbanc — Tiska Železniška tiskarna, Ljubljana